

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

סיכום דיון

מסמך זה מהווה את תמצית הדיונים של "פורום שווי הוגן" מתוך מטרה לשתף את הקהל הרחב בעיקרי הדברים. בקריאת המסמך יש להביא בחשבון שמדובר בתמצית הדיון ולא בפרוטוקול מלא. בהתאם למדיניות הפורום, הדברים מובאים שלא בהכרח בציון שמות כל הדוברים. יודגש כי הדברים מייצגים את עמדותיהם האישיות והמקצועיות של חברי הפורום ואינם מייצגים בהכרח את העמדות הרשמיות של הגופים אליהם הם משתייכים.

תאריך המפגש: 2 במאי 2019

נושא המפגש: "הפיקוח על מתן אשראי מוסדי ובנקאי ללווים גדולים על רקע מסקנות וועדת כבל".

אורחים שנכחו בדיון: משה ברקת (רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון), איתן כבל, אבי גולנדר (הפניקס), ברק גונן (צדק פיננסי), דליה טל (מיתר), יוני אשכנזי (שיבולת), יוסי בנקל (שיבולת) יעל רגב (רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון), לינור דויטש (לובי 99), נועה זלצמן (לובי 99), נעמה שייך (בנק לאומי), רועי שלם (נומריקס), שילה קם (מובילים פיננסיים), זלמן סגל, נילי אבן חן (התנועה לאיכות השלטון), אוהד מעודי (רשות שוק ההון), אמיר פרנקל.

נוכחים: אמיר ברנע, שלומי שוב, רקפת שני, אברמי וול (פישר בכר חן וול אוריון), איתי קדמי (בנק ישראל), טל מופקדי (נומריקס), יורם עדן (מכללת הדסה), לילי איילון, קים שהם ניר (הכשרת הישוב), שי קומפל (מנורה מבטחים), יניב פגוט (איילון), מיכה ארד (Deloitte), צחי זנגורי (מגדל), אבי לוי (מליסרון), גנאדי גולדשטיין (משרד המשפטים), אסתרי גלעז רן (אוניברסיטת בר אילן), נטלי גייקובס (הרצוג פוקס נאמן).

צוות מקצועי: גל אקריש, עדי פליישר וסתיו אבישר.

שלומי שוב

בוקר טוב לכולם, אנחנו עוסקים היום במסקנות ועדת החקירה הפרלמנטרית לעניין לווי עסקיים כוללים, בראשות איתן כבל. מדובר במאות עמודים של דוח שתמצתנו במסגרת חומר הרקע לקראת הדיון. כפי שהבענו בחומר הרקע, התלבטנו האם להעלות את הנושא לדיון ולבסוף החלטנו שכן. מדובר

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

בנושא רגיש מאוד מבחינת הצדדים המבוקרים וכן הוא מורכב מידי לסטודנטים. לכן הקהל שלנו מצומצם יותר מבדרך כלל, אך עדיין מצאנו לנכון את חשיבות העלאת הנושא לדיון. למעשה הועדה העלתה את נושא מתן האשראי ללווים גדולים לדיון, תוך הבחנה בין בנקים לגופים מוסדיים. למרות שהועדה הרחיבה את תחולת המסקנות שלה, אנחנו נתרכז היום בדיון רק בנושא הזה. כידוע יש הבדל בין הפיקוח על הבנקים לבין הפיקוח על הגופים המוסדיים. הבנקים נמצאים בתחום האשראי המון שנים וזו המומחיות שלהם, אנחנו יודעים שהמתודולוגיה שלהם עברה שינוי משמעותי בעשור האחרון עם המעבר לניתוח תזרימי ולא רק ניתוח נכסי. לכאורה הפיקוח לא מספיק נוקשה, לא דומה לגמרי גם בהיבט של הפיקוח על שוק השוק, ולכאורה נוצר פה ארביטראז' של לווים, יש פה מעין סלקציה מובנית.

אמיר ברנע

אני מבין שכוונתך שהבנקים אימצו גישה תזרימית להערכת לווים ולכן הם יתנו אשראי ללווים עתירי תזרים לעומת הסקטור המוסדי שבוחן יכולת החזר על סמך ניתוח מאזני. זה מה שאתה אומר?

שלומי שוב

אכן

אמיר ברנע

כלומר, אפשרי מצב בו תחול פרצלציה של לווים: עתירי תזרים לבנקים ועתירי נכסים לשוק החוץ בנקאי.

שלומי שוב

אכן, בשנים האחרונות ראינו כמה דוגמאות, לדוגמא לפני שנתיים האשראי שאליהו שגייס לצורך המימון של מגדל דרך גופים מוסדיים ולא דרך גופים בנקאיים. לאחרונה התפרסם אשראי שמנורה כמדומני נתנו למוזס הבעלים של ידיעות אחרונות, לרכישת המניות, שגם פה יכול להיות שההסתכלות היא יותר על שווי נכסי ופחות על תזרים, אנחנו לא יודעים לגמרי. קיימת פה גם בעיה ברמת השקיפות.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

איתן כבל

אני ישבתי עם הנגיד לפני מספר שבועות ונושא הארביטראז' הרגולטורי הוא בעיה בינלאומית, כך הוא אומר. בדיון האחרון בפגישתנו עם הנגידים מכל העולם לפני קצת יותר מחודשיים – זה היה הנושא המרכזי עליה נסובה השיחה.

שלומי שוב

צריך לזכור כי אנו מדברים על רמות הסיכון, לכאורה ממה שמצטייר, רמת השמרנות של הבנקים גדולה יותר מאשר של הגופים המוסדיים. השינוי המתודולוגי הזה של הבנקים ייתכן שבמידה רבה פתר בעיות או לפחות חלק מהבעיות שהועדה ביקשה לדון בהן, ודווקא פה יכול להיות שהוא פותח שאלות מעניינות בצד של הפיקוח על שוק ההון. כפי שצינו בחומר הרקע, הועדה, ציבורית אולי, נתפסת ככזו שבאה לתקן "שעון עובד", אך אני חושב שהדיון בכל מקרה חשוב מאוד. כבר בשנה שעברה רצינו לעשות דיון על העניין המתודולוגי של מתן אשראי בבנקים מול מתן אשראי בגופים מוסדיים. אני בכלל חושב, איתן, שעשיתם עבודה באמת חשובה מאוד, אני חושב שזה שאתם כנסתם נכנסתם לדיון ברזולוציה כזו זה מדהים, גם ברמת האכפתיות.

למעשה אחד מממצאי הועדה, תכף נשמע גם מאיתן, זה שהפיקוח על שוק ההון נמצא באיזשהו סוג של פיגור, נחיתות ומעניין מה יהיו הצעדים שאנחנו נראה שם. אולי במידה מסוימת ניתן להגיד שדוח הועדה בראיה של הבנקים פחות משמעותי ורלוונטי כי אולי הם עשו כבר צעדים, ואילו בראיה של הפיקוח על שוק ההון הוא יותר אפקטיבי. אני בכל מקרה חושב שצריך להגביר את השקיפות אחרי שגם ראיתי את דוח הועדה בנושא אשראי הגופים המוסדיים, אולי זה גם דבר שמשה ירצה להתייחס אליהם, כמו מתן גילוי לכשלי אשראי, לעמידה של מודל הדירוג הפנימי וכו'. אני חושב ששקיפות בסיסית כזו היא חשובה מכיוון שמשמשים פה בכספי ציבור. הזמנו לדיון היום את שני הרגולטורים הרלוונטיים - המפקחת על הבנקים ואת המפקח על שוק ההון. אנחנו מאוד מעריכים משה שהגעת, ראינו דרך הזימונים שעקב רגישות המפגש הצד הבנקאי והרבה מאוד מהמפוקחים לא ששו להגיע, ולכל אחד היה נימוק אחר שאנחנו לא מסוגלים להתמודד אתו. המפקחת על הבנקים לא הגיעה, היא הודיעה שבנק ישראל מגבש תגובה מסודרת.

אני אגיד במילים שלי את מה שאמיר ואני הבנו מהעמדה של הפיקוח על הבנקים נכון לעכשיו, זה שני דברים שהם גם קשורים בניהם. למעשה התפיסה שלהם היא שמסקנת הועדה לפיה הפיקוח הוא רגולטור שבוי ולא אפקטיבי, היא מסקנה לא מבוססת שהנחות היסוד שלה לא מאומתות, ואולי

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אפילו נושבות בהן רוח של פופוליזם תקשורתי ועומדות בניגוד למסקנות של ועדה מקצועית של קרן המטבע הבינלאומית ב-2016. בנוסף, הביקורת שלהם על דוח הוועדה היא שההסתכלות על מספר צעדי האכיפה היא לא בהכרח המבחן הנכון לאפקטיביות הפיקוח, במיוחד על רקע שיעורי הפסדי האשראי של הבנקים בישראל, שהם נמוכים ביחס לעולם.

בכל מקרה חשוב לי להגיד שגם ראינו בדוח הוועדה ובנתונים שמציגים בכל מיני שקפים, שצריך לקחת גם בחשבון בהצגת הפסדי משקי הבית וכו', שיש גם בצד שלנו כחשבונאים לא מעט אי בהירות. ביאור המגזרים שממנו הרבה פעמים מוציאים נתונים של הפסדי המגזר של משקי הבית, הוא בכלל לא טריוויאלי ולא ניתן להשוואה בין בנק לבנק. יש פה שאלה של העמסות וכו' ולכן וההסתכלות האגרסיבית לא בהכרח מדויקת. יכול להיות שצריך לעשות פה בדיקה הרבה יותר מעמיקה ויכול להיות שהפיקוח הוא הגוף שצריך לעשות את זה. בדוח הוועדה יש קשת רחבה של המלצות וכאמור אנחנו רוצים להתמקד בדיון בצד של מתן האשראי. יש התייחסות בדוח של הוועדה לממשק עם רשות ניירות ערך. אין ספק, אני אומר גם את מה שאני יודע, שיש בעיה בממשק הזה. אני יכול להגיד שהדוחות הכספיים של הבנקים הם ברמה בעייתית מאוד בלשון המעטה, אין פה הפרדת רשויות כמו שיש בכל מדינה מתוקנת, שבה גוף תקינה קובע את כללי החשבונאות. רשות ניירות ערך אוכפת את היישום והפיקוח על בנקים שדואג ליציבות - לא יכול להיות שיש ערבוב בין כל הדברים האלו. לשם ההמחשה, יש 144 מדינות שאימצו IFRS, ישראל היא אחת מתוך שש מדינות שהדבר לא נעשה גם בבנקים, כאשר ה-5 הנוספות הן: ארגנטינה, אל סלוודור, מקסיקו, פרו ואורוגוואי. שלא תתבלבלו הבנקים בישראל לא באמת מיישמים US GAAP. הלוואי והם היו מיישמים US GAAP כפי ש-US GAAP. הם הרי מיישמים לכאורה US GAAP אבל כפי שהפיקוח רוצה - עם כל מיני דברים מוזרים. יש פה בעיה של ערבוב רשויות שהיא מאוד חמורה לטעמי. חייבת להיות הפרדה בין הגוף שקובע את כללי החשבונאות (IFRS או US GAAP) לבין הגוף שאוכף אותם (רשות ניירות ערך) ולבין הגוף שאחראי על היציבות שלהם. למעשה מה שקורה היום הוא ששיקולי היציבות משתרבים לדוחות הבנקים. אין דוח של בנק היום בישראל, עד כמה שהדבר נשמע מוזר, שהיה ניתן לקחת אותו ולשים אותו בבורסה כלשהי במדינה מתוקנת בחו"ל, מה שלא נכון לגבי כל חברה ציבורית אחרת בישראל.

משה ברקת

קודם כל, זה לא העניין שהם שונים, הם משונים. יש ערבוב של GAAP ישראלי ו-GAAP אמריקאי ו-GAAP בינלאומי והנחיות של הפיקוח.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

איתן כבל

זה נובע בדיוק מאותו אלמנט, אין שולחן משותף, אין זרימה, כולם מתבטלים בפני הפיקוח.

אמיר ברנע

ראשית אני מצטרף לדברים שנאמרו ששבחו את היסודיות של עבודת הועדה, השיטתיות, המקצועיות לא היינו רגילים בעבודות שפוליטיקה מעורבת בהן לאיכות כזו של דוח. גם דרך הפרסום המקצועית שלו חרגה מהמקובל בדוחות של ועדות פוליטיות. רק הערות בשתי מילים: מטרת הועדה הייתה לחקור את התנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי של לוויים גדולים. זה כשלעצמו מהווה חריגה בעיניי מהגישה הקונבנציונלית, שמצדיקה פיקוח על בנקים בהסבר של השפעה סיסטמית, כלומר האם קריסה של מוסד פיננסי כמו בנק היא בעלת השלכות רוחביות כלפי המשק, כלפי התפוקה הלאומית. הטענה היא שדרך הפיקוח אנחנו מבטיחים שלא יהיה אירוע בעל משמעות מאקרו כלכלית. אם זו הסיבה העיקרית לקיום הפיקוח, כלומר הרצון למנוע אפשרות שלקריסת בנק תהיינה השפעות רוחביות, אז כמובן גם ההבחנה בין שוק ההון לבנקים דורשת הבהרה פה, כי המושג ארביטראז' רגולטורי, משמעותו שמערך הפיקוח על המוסדות החוץ בנקאיים שנותנים אשראי או מקבלים פיקדונות יהיה כמו על בנקים, אז גם האחריות הציבורית כלפי יכולת הפירעון שלהם תהיה דומה. היום למשל אם מוסד פיננסי קורס, להוציא חברות ביטוח האם יש לכך השלכה רוחבית? האם יש אחריות למשל המיסים באיזושהי דרך? הגישה שמרחיבה את סמכויות הפיקוח ומשווה לפיקוח על בנקים השלכות על כמות האשראי במשק ואחריות משלם המסים כלפי המפקידים. האם זה רצוי? ועניין שני נושא התחרות הגברת תחרות בענף שמומלצת בהדגשת יתר בדו"ח הועדה יכולה לעמוד בסתירה לנושא היציבות בתנאים מסוימים. או למשל תחרות והוגנות, כאשר בדו"ח מדובר על משקי בית שמכסים קריסות של לוויים גדולים, מי משלם יותר ומי משלם פחות. המסקנה הראשונה של הועדה למשל היא למנוע תיעדוף של לוויים גדולים כלומר הועדה נכנסת לנושא תמחור אשראי ולשאלה האם מנקודת ראות הבנק מדובר בשווים. בוא נשמע את איתן שיציג את נקודת מבטו לעניין דוח הועדה ונשמע תגובות כמובן ממשה.

איתן כבל

בוקר טוב, תודה שהזמנתם אותי. את חלקכם הלא קטן אני מכיר בנסיבות כאלה ואחרות ואני שמח לראות אתכם כאן, אני גם שמח לראות את יוסי בנקל ומנצל את ההזמנות לומר תודה. אתה התנהגת בצורה שאיננה תואמת את המערכות, לא הגעת לכל דיוני מחפרון, שזה בדרך כלל סוג של התנהלות

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

של הגופים. את אותו הדבר אני אומר גם כן למשה ברקת. כשקראתי את ארבעת העמודים שלכם זה סוג של העתק הדבק של תגובת בנק ישראל, כדאי שנשים על השולחן גם את הדברים האלה. שנים רבות הייתי חבר בוועדת החוץ והביטחון, עמדתי במערכות מאוד מרכזיות של חוץ וביטחון ומעולם לא פגשתי את המערכות הצהליות כשהעלנו נושא כלשהו. הכל כבר נפתר, אנחנו כבר הסקנו מסקנות עד הפשלה הבאה, מפשלה לפשלה. עוד לא ראיתי אדם במערכות הציבוריות של מדינת ישראל שקם ואמר "חוץ ממנו", זו מחמאה משה. כל מי שהגיע קודם כל, כמו באפסנאות היה אומר "אין לי, מה אתה רוצה ממני, הכל בסדר אצלי, תחפש שם ושם". בסופו של עניין אני רוצה לומר לכם איך קמה הוועדה. לא הייתה בתחילת דרכנו כל כוונה להקים ועדה. הקמנו ועדת משנה ופתאום שמנו לב שמתחיל להיות קיר, התחלנו לבקש מסמכים. עוד דבר בהקשר הזה לפני שאני צולל פנימה – חברי כנסת הם לא יבוא אישי ולא גודלו במבחנות. בסופו של עניין, אנחנו הציבור הישראלי במידה רבה כזו או אחרת ומי שחושב שהוא יודע לעשות דברים יותר טוב מוזמן להצטרף כדי לעשות אותם טוב יותר. מספיק עם ההתנשאות הזו שיש אנשים שיודעים יותר. כמו בכל מקום יש אנשים יותר טובים ויש אנשים פחות טובים, כמו בכל דבר. בינתיים אני אומר שרוב הפשלות לא בוצעו ע"י פוליטיקאים בכנסת אלא ע"י אנשי מקצוע ואנשי מקצוע מכובדים. נמאס לי להתנצל בפני מישהו וזו הפעם האחרונה שאני מוכן להתנצל או להסביר למה, מה פתאום, איך ובאיזו זכות. שנה שלמה עמלתי כדי להקים את הוועדה, ומי שעקב מקרוב יודע שלא היה מכשול שלא העמידו בפני, בנקל אתה זוכר בתחילת הדרך. אין קונצרטינה שלא נדרשתי לדרוך עליה בתהליך הזה, כולל בכנסת, בירוקרטיה לא חסר. הרצון שלי היה שזה יהיה הכי מקצועי, הכי לא פופוליסטי, הייתם צריכים לראות חברי כנסת מגיעים לפני דיונים בימי רביעי ויושבים שעות לעבור על כל עניין ונושא – אלו נושאים שיהיה קל מאוד לכדרר את חברי הכנסת. באופן טבעי, האנשים שמופיעים בפניך מכירים את החומר לפני ולפנים, ומעולם לא ניסיתי ואין זו כוונתי להתמודד עם מי מהבנקאים או בשוק ההון או בכל אחד מהשווקים שבהם עסקנו לדעת איך המאזנים שלו בדיוק ומה הם עושים, מעולם לא. מעולם גם לא לקחתי לעצמי לרצות להיות יותר חכם יותר מאלה שמופיעים בפנינו, זה לא תפקידי. רצינו להבין איך הדברים האלה עובדים. אז שמענו, אני תמיד אומר לא מקבלים צל"ש על המובן מאליו, אבל אני מוכן לקבל שהבנקאות הישראלית ובדין, כשבארצות הברית ובמערכות אחרות עולם הבנקאות קרס, כל הכבוד אמיתי. אבל אתם יודעים, עוד אף אחד לא באמת הלך ובדק מה קרה שם, אבל למה לי להיות כזה קטנוני, אני זורם. הדבר שהכי בלט בתהליך הזה והוא בנפשנו הוא עניין השקיפות. עוד לפני הכל, אם יש או אין, אם פועלים נכון או לא, זו השקיפות - חור שחור. אנחנו חברי הכנסת, שיודעים את סודותיה הגדולים ביותר של מדינת ישראל, יושב כאן לפניכם אחד שבאופן טבעי, במערכות שבהן אני הייתי ואני לא יכול לדעת כלום על עולם הבנקאות? ואני אמור לסמוך על אנשים רק כי הם אמרו לי שהם

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אנשי מקצוע? האם מישהו חושב שנכנסנו לתהליך הזה שמי מאתנו רצה או סבר חס וחלילה לגרום לאיזשהו משבר בעולם הבנקאות או בכלל בכותרת גדולה בשוק ההון? אבל היה אירוע, הייתה כותרת לפני יומיים בנקל שאתה אחראי לה, לא באופן אישי, אבל אתה מבין למה אני מתכוון, עשרות מיליונים, אתה יודע זה תפקידך, אתה לא צריך הצטנע.

אמיר ברנע

היה אירוע סיסטמי?

איתן כבל

אני מתכוון לזה שהיו אירועים, שהיה סיפור. עוד דבר, כשנכנסו לתהליך היה לי ברור, אני מכיר כבר. אם אני מנסה להיכנס ולהגיד, עוד הייתי צריך לתת צל"ש בתפיסה של עולם הבנקאות, של הפיקוח, הייתי עוד צריך לשלוח כתב ציון לשבת, כי גם אחרי שהם עשו את כל התספורות, ואין ויכוח שנעשו תספורות, הם טענו "אנחנו לא הפסדנו, תראה איזה מצוינים, אתה צריך להגיד לנו תודה". זה בדיוק מה שהועדה באה ובדקה - את הדרך, את השיטה. כשבאנו להיכנס פנימה, היועצת המשפטית שלנו אמרה כי הבנקאים לא יכולים עפ"י דין להגיד כלום. אבל אתה יודע, יש דרך לא להגיד כלום ויש דרך לשתף איתך פעולה. קודם כל שיהיה ברור, זה דבר שאינו מקובל עליי, לא לשתף פעולה. הפיקוח על הבנקים, אני אומר את זה בצורה ברורה, לא סיפק תשובות, פשוט מאוד. עכשיו אני קורא שהם מתכוונים לתת לנו, הם יכלו לתת לנו את התשובות בזמן אמת, הרבה דברים אולי היו נחשכים. נקודות מאוד מרכזיות שצפו ואנחנו שמנו את הדגש עליהן הן שקיפות, ורגולציה שאין משמעותה הכבדת עול, ממש לא. ולכן בין היתר המלצנו כמו בחוץ וביטחון שיש ועדת משנה, ששם אפשר לומר את כל הסודות. יותר מזה, אפילו הסכמתי לוועדת שו"ס, ועדה שאם באמת חס וחלילה עלול אירוע מסוים לייצר מצב כזה ונביא את זה בהליך חקיקה.

אמיר ברנע

אתה מדבר בעצם על מינוי ועדה פרלמנטרית, פיקוח על הפיקוח כאשר אתה חורג מההיררכיה של בנק ישראל?

איתן כבל

קודם כל זה תפקידנו, אני רוצה להזכיר בהגדרה, אני לא יצרתי פה מערכת חדשה. בהגדרה תפקיד הכנסת, במקרה הזה של ועדת הכספים, בנושאים מסוימים שחלק מהם אתה נמצא תחת פיקוחם,

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שוק ההון ואחרים, חלק נמצא תחת ועדת הכלכלה. אמרנו נקים ועדה משותפת, ועדה חדשה שמורכבת לא מאנשים שלא עוסקים בעניין הזה, ונגדיר מה כן ומה לא.

אנחנו מביאים המלצת חוק שהניחה את הפלטפורמה, רק את הרוח בתהליך. שקיפות היא אחד הדברים המרכזיים בתהליך הזה. הפיקוח על הבנקים מתחמק מלענות לנו על השאלות, אנחנו נכנסו פנימה ובדקנו את ההתנהלות של הדברים. לעומת זאת אני מוכרח לומר לכם, ואני אומר את זה למשה כבדרך אגב ולא בציניות – כשקודמתו, שיש לה זכויות שאני אפילו מפרגן עליהן, סירבה להגיע אני חשבת שזה רק בגלל שהיא פחדה "להגיע לגריל", שכך כינו את זה. בארה"ב כשמגיעים לגריל אין בעיה, כשאנחנו רוצים אנחנו אומרים "למה שלא יהיה כמו ב-OECD? למה שלא יהיה כמו בארה"ב? למה שהכנסת לא תפעל כך?", וכשמתחילים לעשות דבר כלשהו – "מה פתאום, התרבות הישראלית איננה דומה, לא ניתן לעשות שינוי כזה דרמטי". כל אחד מהרגולטורים צריך לצאת להתכונן בכדי להופיע בפני הועדה ולענות על השאלות האלה, "זה לא מכובד". אבל עזבו, רק כשנכנסתי פנימה וצללתי לעומק הנושאים הבנתי למה היא לא באה. כיוון שבסופו של עניין, ואני מתעסק עם הארביטראז' הרגולטורי, נכון אנחנו לא אמרנו דברים חלוטים שם, ברור לנו שמתקיים ארביטראז' רגולטורי. הארביטראז' הרגולטורי הוא במובן הזה שבאנו לחפש אתונות בבנקים ומצאנו מלוכה בשוק ההון, ששם באמת השוק פרוץ, זו עובדה. לא עסקנו עוד בשאלות שפרופ' בן בסט מעלה בכל הרצאה שלו, כמו ביטוח פיקדונות וכל מיני דברים מן הסוג הזה, שעוסקים במה שקורה חס וחלילה אם גוף כזה מתמוטט, יש כאן שאלות ולא ניתן לכדרר אותנו כל הזמן רק בגלל שאנחנו פוליטיקאים. הארביטראז' הרגולטורי מתקיים. אינני רוצה ששוק ההון ייהפך לעולם בנקאות, כי כך בעצם מעקרים ושוברים את אותה התחרות. דרך אגב, אני רואה כי עיתונים מלאים בכתבות סביב חוק נתוני האשראי, שעבר אצלי בוועדה. דרך אגב, אני זה שהקים את קרן ה-50 מיליון למבקשי אשראי בעקבות החקיקה הזו ויש כאן אנשים שהיו חלק מהליך החקיקה הזה.

אני מציע שלגבי המסקנות זה יהיה הפוך, כלומר אם אנשים קצת קראו או באו עם ידע אישי שינסו לאתגר אותי מהמקום הזה, דבר שיהווה אינטראקציה נכונה וטובה יותר מאשר שאני אדקלם אותן.

יש כאן חיבור של כמה דברים וזה בעצם מהווה סוג של סיכום של המסקנות וההמלצות – עניין השקיפות קודם כל מהווה עניין מאוד משמעותי שצריך לתת עליו את הדעת.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אמיר ברנע

מבחינת השקיפות, לא מדובר על דבר פרטני? הרי הוויכוח היה קודם כל האם ניתן לקבל נתונים של לווים ספציפיים. לכן, למה אתה מתכוון במונח שקיפות? קיים הרי חוק הגנת פרטיות במערכת הממשק בין בנק ללקוח.

איתן כבל

אמיר, אני מודה לך שהגעת לך כדי לדבר על זה. ברור, אני מבין את זה, אני מכיר את זה, אני יודע את זה, אמרתי שאני מבקש דוח של איזה לווה מסוים? בסוף אנחנו מנסים לייצר את המודל הזה, על זה אני מדבר. אנחנו כל הזמן עוסקים במסגרות וכל הזמן לוקחים אותי לאותו מקום, מה יגיד המשקיע או הלווה x? אולם, כשבדקים פנימה את השיטה, למי נתנו הלוואות, על איזה עסקים נתנו הלוואות, איזה אינטרסים היו לבנקים לתת את אותן הלוואות, שהבנק נהנה לא פחות מאלו שפנו אליו לקבלת הלוואות, על הפירמידות שנבנו – באיזה מדרגה נתנו את הלוואות - למעלה / באמצע, את האינטראקציה בתוך המעלית הפנימית הזאת. צריך לציין גם את זה, אני לא אפתח פה את כל הדיונים ומי שבאמת רוצה להתעמק שיקרא את הדוח המלא, זה דוח מעלף, למרות שהתקשורת לא עסקה בו ועוד נעסוק בו. הרי מדובר בדוח כלכלי, אנחנו הצגנו דברים, אבל לא עוסקים בזה במשך זמן בעיקר במהלך תקופה דרמטית כמו תקופת בחירות. דבר שני שאנחנו מצאנו זה "הדלת המסתובבת", זה מתחבר. אני רוצה שתבינו גם את דעתי האישית והייתה לי שיחה ארוכה עם משה ברקת גם בעניין הדלת המסתובבת. באופן אישי, אני סבור שקיימת חובה שתהיה השקה ואינטראקציה בין לקוחותינו, לא נתחיל לייבא אנשים מחו"ל, כמו בכדורגל, לעסוק בזה. אבל הדלת המסתובבת הזו נהפכה לשער, ודרך אגב לא רק בעולם הבנקאות, בחלק מהמקומות השער נעקר. רק כדי לסבר לכם את האוזן, כשניסו לא מזמן למנות את מנכ"ל איגוד הבנקים. כשאתה בתוך תהליך של ועדה שעוסקת בדיונים האלה ואתה מנסה, זה לא מקובל עליי. ולכן כל מה שאמרנו חברים, צריך לשים ספוט ולקבוע כללי משחק חדשים, כאלו שיודעים להתמודד עם המציאות החדשה שמתקיימת. דבר נוסף, לא יכול להיות שאין שולחן עגול, שדרך אגב זו מחלה ששנים פשטה במערכת המודיעין של מדינת ישראל. לכל אחד יש את האגו שלו ואף אחד לא רוצה שיתערבו בענייניו ולקבל את הקרדיט, כך שאין שיח ביניהם, כלומר רק רבים ביניהם. כאן סיכמנו שצריך שיהיה שולחן עגול ובנינו מודל בעניין הזה, לא שישלחו פקידים, כמו שיושבים מידי תקופה הבכירים ביותר ומדברים ביניהם. נקודה נוספת שהזכרנו אותה ואנחנו מאזכרים אותה בעניינים שאנחנו חושבים שיכולים להאיר את עינינו זה סמכויות פיקוח ואכיפה, סמכויות חקירה. אני לא אמרתי שחייבים להשתמש בהם. מילה לפני כן,

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

לא סתם ככה התמהמהתי – יש התבטלות של הגופים בפני הפיקוח על הבנקים, מה העניין? זה בין היתר בא לידי ביטוי במה שהתייחסת. הפיקוח על הבנקים הוא אחראי ואחרים לא רוצים להתערב, "זה לא עניינד" הם אומרים. נתנו את כל הכבוד לפיקוח על הבנקים כמעט בהתנהלות כל דבר ועניין. העניין הזה לא מקובל עלינו. למשל, רשות התחרות, ההגבלים העסקיים – היא ממונה על התחרות, זה תפקידה והיא לא יכולה להמשיך ולהתבטל בפני הפיקוח על הבנקים.

יורם עדן

והיא טרפדה, בניגוד לעמדת הבנקים, את המיזוג בין בנק איגוד לבנק טפחות.

איתן כבל

אתה מביע עמדה, לא אמרתי אם היא נכונה או לא נכונה, אני לא אמרתי שכל עמדה שהיא תביע אתמוך בה או אתנגד לה, אני גם מכיר עמדה של אמיר בעניינים כאלה ואחרים. אני לא קבעתי את זה, אני רק אומר שהיא צריכה להיות שחקנית, הרי מה קרה פה? זה לא שהיא באה ואמרה "אני צריכה לראות איך השוק מתנהל, אני חייבת לשכלל אותו, אני חייבת לייצר פה תחרות", לא! זה הונח לפתחה ועכשיו תתני את התשובות. אחרי שהמיזוג היה, היה מישהו שאמר שיש עניינים שאולי דווקא דרך הרשות נצליח לטרפד את התהליך הזה. אני מדבר על זה שרשות ההגבלים תהיה שחקנית, תהיה חלק מהתהליך. יש עוד סדרה ארוכה של המלצות פה, אני רק רוצה שתדעו שלמרות, אפרופו להבדיל אלפי הבדלות כל הזמן אומרים לי "על הבנקים לא כתבתם כלום, כאילו לא אמרתם" - אז אני אומר ככה, תמיד יש את הוויכוח מי יהיה הגנב - העכבר או החור, אותו הוויכוח המפורסם בגמרא. אני בא ואומר חברות וחברים שהתפקיד שלנו הוא לעסוק בפיקוח. אני רוצה שתבינו - גם בלי שיתוף הפעולה של הבנקים הצלחנו לקבל ולהגיע לכל כך הרבה חומר וידע. מה היה קורה אילו היו נפתחים בפנינו הדברים? לא באנו חס וחלילה לתלות אף אחד, לא באנו לשחק עם אף אחד, באנו בסך הכל לעשות עבודה מכובדת ומקצועית שלא נראתה בכנסת ישראל כבר שנים, אם בכלל היה דבר כזה. אני אומר לכם, אתם מוזמנים להיות שותפים. כל אחת מהמסקנות וההמלצות האלה תובאנה בפני הפרלמנט הישראלי בחקיקה ויש כאן אנשים מכובדים שגם מגיעים לדיונים בוועדות ומשפיעים בתהליכים השונים, אתם מוזמנים לעשות את זה. אני באמת קורא לכם בכל הכבוד לא להפקיר את הזירה הזאת.

משה ברקת

אני אנסה להיות תמציתי, קודם כל צריך לחלק לשניים התנהלות ותוכן של הדברים. מבחינת התנהלות, אני חושב שיש פה עבודה פרלמנטרית לא רגילה, אני חושב שזה תקדימי מבחינת התנהלות.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

כשאני אומר התנהלות בהשוואה לתוכן, אנחנו יודעים את זה בעולמות הניהול, אתה יכול להיות סופר מקצועי אבל אם אתה לא יודע להתנהל אתה תהיה מנהל גרוע. התנהלות הרבה פעמים אפילו יותר חשובה מהתוכן. תעשה את הדברים כמו שצריך ואני חושב שאיתן עושה את זה. עוד מעט אנחנו יוצאים גם עם רפורמה בנושא ביטוח רכב, שלצערנו אתה לא חונך אותה כחבר כנסת אבל שיחקת פה תפקיד רציני.

אני תכף אדבר גם על הדלת המסתובבת, אגיד פה דברים. אין פה עיתונאים אבל אין לי בעיה אני מדבר פתוח.

ברמת ההתנהלות מדובר בביקורת לגיטימית של הכנסת וביקורת מקצועית, כי לקחו אנשים מקצועיים – אשר בלס, ניתאי ברגמן. אז אין ספק שהביקורת הזו מבורכת, היה אירוע שצריך לבדוק.

אמיר ברנע

איזה אירוע?

משה ברקת

האירוע הזה לגבי מתן אשראי ללווים גדולים כשראינו את מה שקרה, היה אירוע וצריך לבדוק אותו.

אמיר ברנע

אירוע ספציפי? על מה אתה מדבר? תגדיר את האירוע.

משה ברקת

ארבעה קונגלומרטים גדולים במדינת ישראל קרסו למעשה, אנחנו יודעים את זה, מה לעשות. אז היה אירוע, אי אפשר להגיד שלא היה אירוע. לקחת את האירוע הזה ולצבוע אותו בכל מיני צבעים אחרים שעשויה להיות להם פגיעה בפעילות המשקית, זה לא, אבל צריך להבין שצריך לבחון את הדברים שקרו ואז להגיע למסקנות בצורה מקצועית. אני חושב שהוועדה עבדה כמו קבוצת פוטבול מאומנת (לא כדורגל כי הם לא כדררו ברחבה), אבל אני לא יודע אם היה טאץ דאון. למה אני לא יודע אם היה טאץ דאון ואיזו קבוצה ניצחה? מכיוון שהגופים שמלכתחילה בחנו אותם הם הבנקים והגופים המוסדיים עצמם. בסופו של דבר בדוח הם לא נשוא הביקורת, זה אחד. שתיים, היו עוד גופים נוספים, חברות דירוג, גופי חיתום ואחרים שבכלל לא נכנסו למשחק. הייתה חשיבות לבחון את זה בהיקף הכולל. אבל הרגולטורים יעשו את העבודה הזו והרגולטורים יבחנו את הדברים. כבר לגבי חלק

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

מהדברים הפיקו לקחים וחלק מהדברים עוד צריכים ואני חושב שצריך ללמוד את הדוח של הוועדה ושצריך להתייחס גם למסקנות שלו. אני לא אומר שאני מסכים עם כל המסקנות, אבל צריך בהחלט להתייחס. אז קודם כל, הביקורת הזו היא במקום, ואני אומר יותר מזה, חסר לנו מספיק ביקורת כזו שנעשית יותר ויותר בשוטף. אני אומר, בואו ותבדקו את הרגולטורים בזמן העבודה שלהם ובואו תבדקו יותר, שימו אותם תחת זכוכית מגדלת. אבל כמו שאומר חבר שלי, רגולטור לשעבר ואושיית משפט שהרבה פה מכירים אותו, "תעזבו אותנו באמא שלכם" לאחר שסיימנו את התפקיד. מה שייך הקטע הזה של הרחבת הצינון והדלת המסתובבת וכו'? תבדקו את הבן אדם לגבי ההחלטות, ותבדקו גם בדיעבד את ההחלטות שהוא ביצע בתפקיד. ברגולציה אנחנו רוצים את האנשים הכי מקצועיים. עכשיו, אני כבר לא ברשות ניירות ערך אז אני לא בעל עניין. אם אנחנו פתאום מאריכים לרשות ניירות ערך את תקופת הצינון, אני אומר לכם זה ידיר אנשים סופר מקצועיים שמגיעים לרשות ניירות ערך. ואנחנו רוצים שאנשים יבואו מהשוק חזרה כדי להביא את הידע והפרספקטיבה שלהם, בואו לא נסכן את הדברים האלה. דבר נוסף - האם מחילים על כל הגורמים את אותו הצינון שמחילים על רגולטורים? גורמים שיש להם לא פחות השפעה על המשק והשחקנים בו? בואו נחיל על כולם באופן דומה. כנראה מבינים שלא אפשרי. בואו לא נסתכל רק על רגולטורים ואישי ציבור. בואו נסתכל על מעגל רחב יותר. אותי יכול להדאיג, אפילו יותר, מצב שבו מישהו נתן אשראי או השקיע אצל מישהו, ופה מדובר בכסף ולא באיזה הליך רגולטורי, ואחר כך הולך ועובד אצלו. במקרה הזה לא צריך צינון? אז אנחנו נתחיל עכשיו בכל המשק להחיל צינון פה וצינון שם?

איתן כבל

אני לא ממליץ לך, אני כבר אומר לך משה אל תבדוק, אני מציע לך אל תתחיל, לא כדאי לך שהצינון שהכנסת נתנה לכל מיני גורמים אם זה מהצבא, זה שנים רבות, יותר מידי אפילו לטעמי.

יורם עדן

אנו מדברים על צינון בכיוון ההפוך, איזה הגבלות חלות על מי שסיים להיות חבר כנסת.

איתן כבל

אתה בדיוק מעלה כאן נקודות, הרי לא אני המצאתי את המושג של שבוי. אני אזכיר לך, מי שיצר את המודל של השבוי היה הפיקוח על הבנקים, זה לא אני. איך אומרים, המביא דברים בשם אומרם מביא גאולה לעולם. בעניין הזה הסתבר שזה שמכנה אחרים שבוי הוא ראש השבויים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

משה ברקת

איתן, אני לא בפיקוח על הבנקים יותר.

איתן כבל

אני יודע, אני אגיד לך מאיפה זה בא, עמדתך היא דואלית.

משה ברקת

אבל אני מכיר את המפקחים על הבנקים בעבר ובהווה ברמה האישית. לא חדווה בר, לא דודו זקן, לא רוני חזקיהו, אינם ולא היו רגולטורים שבויים. המפקחים הם לא שבויים, הם עושים את עבודתם נאמנה. אתה צודק, לא הכל בסדר, לא ברשות שוק ההון ולא בפיקוח על הבנקים, לא בכל מקום. כולם עושים טעויות ולכולם יש מקום להשתפר, אתה צודק במאה אחוז בעניין הזה. אני אמרתי ושמתי את הדברים האלה על השולחן, ואני אומר לך גם כשהייתי ברשות ניירות ערך, אם יש טעויות הייתי אומר "עשיתי טעות" או אם יש דברים לשפר. גם אם הייתי בעת הופעתי בפני הועדה, לא שבוע, אלא שנתיים בתפקיד כראש רשות שוק ההון ואלו היו הדברים, הייתי אומר – נדרש שינוי ברשות שוק ההון. לאור מצב הביקורת על השקעות שהציגה רשות שוק ההון בהשוואה למה שעושה הפיקוח על הבנקים – רשות שוק ההון לא שם. אבל האחריות היא לא רק של הרשות. יש פה גם אחריות של הכנסת והממשלה להגיד כי כמה פה רשות, היא אחראית על כל כך הרבה כסף, וזה כסף של הציבור, ואנחנו, הכנסת והממשלה, לא נותנים לה תקציבים? ואנחנו לא נותן לה את הגמישות הניהולית לפעול באופן המקצועי ביותר ולגייס את הטובים ביותר? אני מנסה לגייס את טובי המקצוע ועוד קוטלים אותי בעיתון, מה הדברים האלה? דבר אחד צריך להיות ברור לטובת כולנו - אנחנו צריכים את הרגולטורים הכי מקצועיים וחזקים.

אמיר ברנע

אתה בעד לתת סמכויות לרשות שוק ההון לאכיפה וחקירה שאיתן מציג?

משה ברקת

מכיוון שהייתי גם ברשות ניירות ערך והכרתי את הסיבוך והקשיים שיש בממשק בין הפלילי לאזרחי, יש פה בעיה קשה ביותר. אני הייתי מעדיף את הפיקוח על הבנקים ורשות שוק ההון שיהיו בצד האזרחי בלבד, ולא יגעו ישירות בצד הפלילי. יש לנו משטרה טובה, נחזק אותה, גם לשם צריך להביא

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אנשים של חקירות כלכליות, ועוד לחזק אותם ולעבוד איתם אבל לעשות את ההפרדה הזו. אני לא יכול לבוא למפוקח שלי כשהוא יודע שמאחורי יושב מישהו שיכול לתת לו מכה פלילית על הראש, זו בעיה וזה קשה.

אמיר ברנע

כלומר צריך לעשות הבחנה בין רשות ניירות ערך ורשות ההגבלים, שלהן יהיו סמכויות חקירה כי הן נוגעות בפלילי ולא בפיקוח על הבנקים ורשות שוק ההון שעיקר עיסוקן אינו פלילי ומתן סמכויות חקירה יכול לשבש את פעולות ההסדרה.

משה ברקת

אני חושב שבפיקוח על הבנקים ורשות שוק ההון הדין הוא אחר, יש פה שאלות יציבותיות.

אמיר ברנע

מה אתה אומר על הארביטראז' הרגולטורי שהזכירו פה?

משה ברקת

צריך להבין, אתה התחלת לדבר על זה וגם איתן מכיר בזה, קודם כל חברות ביטוח ובנקים זה דברים שונים לגמרי. בנקים זה הממסר של המדיניות המוניטרית של הממשלה, זה אמצעי תשלום ומסלקה, לוקחים פיקדונות. בחברות ביטוח אין את זה.

אמיר ברנע

זה הסיפור הסיסטמי?

משה ברקת

גם המודל העסקי אחר. חברות הביטוח עושות ALM, עושות MATCHING של נכסים והתחייבויות והבנקים עושים משחק של DURATION – לוקחים קצר ומלווים ארוך. אצלנו הנכסים יותר קצרים מהתחייבויות, זה בדיוק להיפך בחברות הביטוח. אז בכלל צריך להבין, מדובר פה בגופים אחרים. חושבים לפעמים שלבנקים יש מודלים יותר מתוחכמים, בגלל בזל וכל הסיפור הזה, וה- STERSS TESTING. אצלנו בסולבנסי של חברות הביטוח, ה- STERSS TESTING נמצא בתוך המודל, של

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

הלימות ההון. זה מודל הרבה יותר מורכב, עסקי ביטוח הם יותר מורכבים מבנקים. תשאלו את שי טלמון שהיה פה ופה, הוא אמר לי בשיחה אישית לפני שנכנסתי לתפקיד שבביטוח יש הרבה יותר חלקים נעים וזו הגדרה טובה.

איתן כבל

דרך אגב גם האזרחים מרגישים את הקשיים כשהם צריכים להגיע לחברות הביטוח.

משה ברקת

ולכן צריך מי שיעמוד לצדם בעניין הזה, זה בקטע של הביטוח מול בנקים, מדובר בעולמות שונים. הקטע של האשראי החוץ בנקאי, אנחנו צריכים שתהיה פה תחרות. עכשיו, עצרו את חוק נאווי, וזה לא בסדר, היה צריך להכניס את זה והייתה הסכמה. בנק ישראל צריך לעשות את החשבון שלו והוא צריך לאפשר עשרה מיליארד ועשרים מיליארד אפילו, כדי שיקום גוף רציני, ושיהיו לו יתרונות לגודל, שהוא יוכל להתמודד באמת עם התחרות הבנקאית. התחרות לא תבוא מחנויות מכולת שעושות ניכיון צ'קים, זה יבוא מגופים גדולים ואנחנו יודעים לפקח עליהם. אנחנו נשים כללי יציבות חדשים בקרוב לגופים כאלו, אבל כאשר ניישם את כללי היציבות, האם נלך לכללי היציבות של הבנקים? אם עשיתי את זה לא השגתי כלום. אז בוא נקרא לכולם בנקים ונגמור את הסיפור, אבל אנחנו חייבים לקיים תחרות. צריך להבין שאנחנו בביטוח בעולם של השקעות ולא במתן אשראי מפקדונות.

אמיר ברנע

אתה מדבר על הרחבת ביטוח פיקדונות או אחריות רוחבית כזו לגופים האלה?

משה ברקת

קודם נעשה פיקוח ביטחונות לבנקים, בוא נגיע לזה קודם כל, אחר כך נחשוב ונראה מה אנחנו עושים בחלק החוץ בנקאי.

איתן כבל

זה כלי שיכול לעזור לתחרות.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

משה ברקת

בוודאי אשראי בחברת ביטוח - אני לא מתייחס אליו בצורה דומה לבנקים וצריך להבין גם את ההתפתחות של המערכת. למה אנחנו ב-Asset Based Lending ולא ב-Cash Flow? קודם כל, Collateral זה לא דבר רע, Collateral הוא מחמשת ה-C של ה-Credit. בנוסף, אני צריך את האמצעים כדי לעשות Cash Flow. אל תשכחו שלבנקים יש את חשבונות העו"ש וכל החשבונות האחרים שיושבים על הפעילות. חברת ביטוח לא יושבת על הפעילות, אז אם יש לה Collateral היא עושה את זה בשכל, אבל לאט לאט הם כן נכנסים לתוך העולמות.

אמיר ברנע

זאת אומרת אתה אומר שיש מגוון פה, אבל בהתייחסות שלך, מתוך מסקנות הוועדה, מה היית מאמץ?

משה ברקת

קודם כל יש לי כמובן אינטרס. כל מה שקשור לזה שרשות שוק ההון צריכה להיות כמו הפיקוח על הבנקים וכמו הרשות לניירות ערך מבחינת משאבים ומבחינת יכולות ניהוליות, גמישות ניהולית וכך הלאה – ברור שזה חייב להיות, אני אומר לכם זה מחדל! מכיוון שרשות שוק ההון זה הגוף שהיום אחראי על 1.7 טריליון, ותוך חמש שנים על 3.4 טריליון. המערכת הבנקאית לא מפקחת על סכומים גבוהים כאלה. כבר היום זה יותר גדול מכל המערכת הבנקאית וזה בלי להוסיף את כל הפעילות הנוספת של שירותים מוסדרים. ובואו תבינו זה באמת הכסף של האנשים, הפנסיה של האנשים.

איתן כבל

שלא מודעים לזה אפילו, אנשים לא מבינים שכ-600 אלף שקל למשפחה עפ"י הנתונים של שוק ההון, מושקעים ואנשים פשוט לא מודעים לדברים האלה בכלל, וזה דבר שצריך לשים אותו על סדר היום.

משה ברקת

זו נחיתות מובנה, איך אפשר לעבוד ככה? שליש מהתקציב של הרשות לניירות ערך, כששרשות ניירות ערך אין בכלל אחריות יציבותית, מה זה הדבר הזה?

שלומי שוב

מעבר לנושא של התקציב יש עוד משהו שאתה לוקח מהמסקנות של הוועדה?

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

משה ברקת

נאמרו דברים מסוימים רלבנטיים לגבי נתונים שלא היו לנו, והם הגיעו אלינו אחרי ועדת אנדורן וועדת גולדשמידט ולגבי כל הנושא של הסדרים וחוב בעייתי וכי ועכשיו אנחנו עובדים על הדבר הזה. יותר מזה, יש מה שנקרא טופס 16 וטופס 18 בביטוח, דיווח לגבי לווים גדולים וחובות בעיתיים, וזה טרי מאוד. זה נכנס לדעתי במאי או יולי 2019. הושבתי אנשים אצלנו לעשות ניתוח ועיבוד של הנתונים כמו שצריך, נפיק את הלקחים ונעשה את העבודה הזאת.

אבי לוי

איתן, מה הולך להיות עם הועדה הזו עכשיו כשאתה לא שם?

איתן כבל

אני אומר את זה כך, זה מחולק לשני חלקים. קודם כל בתוך הכנסת עצמה, יש חצי מחברי הוועדה שהם עדיין חברים פעילים ויהיו, זה יואב קיש שלקח את זה על עצמו יחד עם פולקמן ויחד עם חבר הכנסת עיסאווי פריגי, הם ילכו את התהליך הזה בתוך הכנסת. מעבר לעניין הזה, אני רוצה להזכיר, שר האוצר הבא, אני מקווה גם אם יש פה אנשים שלא מקווים, לא כי אני יודע אלא אני סתם מניח, שזה יהיה משה כחלון, שהוא מחויב לגמרי לדו"ח. יש כאן את לובי 99 ואת כל החבורה המכובדת של הקבוצה החוץ פרלמנטרית. אני מתכוון להיות חלק פעיל בכל הדברים שהתחייבנו בהם. אתה יודע מה, אני לא אגיד "כל" כדי שלא יחפשו אותי אבל בסך הכל הכללי אנחנו מתכוונים כן להוביל מהלכים שהחקיקה וכו' תהיה חלק בלתי נפרד, שהמסקנות וההמלצות יבוצעו. גם אם לא, אנחנו מכירים את זה, הרי כשאנחנו מביאים המלצות זה מובא לדיון, ויבואו אנשים וישמעו אותן, יש פה אנשים שהופיעו אצלי גם, זה לוקח את זה עוד צעד אחד קדימה, גם הזמן נותן פרספקטיבות. אפילו דברים שאומר כאן משה ברקת, נותנים אתה יודע כבר אחרי שהדוח נכנס, אבל חד משמעית הדברים האלה ימומשו.

טל מופקדי

כמה מילים, אני רוצה להתחיל בגילוי נאות ולשים הכל על השולחן – ד"ר רועי שלם ואני במסגרת של נומריקס מייעצים גם לגופי הממשלה, בתחומים מסוימים מייעצים גם לבנקים מסחריים, לרבות בנושא הספציפי הזה ומייעצים גם למוסדיים בהיבטים רבים אבל לא בהקשר הספציפי הזה. אני רוצה רגע להתחיל מהשאלה הכי גדולה, כי דיברנו על זה פה שהייתה בעיה, ואני שואל את השאלה מה בעצם

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

הייתה הבעיה? האם הבעיה היא שהיו הפסדים? האם ההסדרים עצמם היו בעיה? אולי המחיקות או התספורות? יכול להיות שהבעיה היא העיוותים בהקצאת אשראי?

אמיר ברנע

משה ענה לך, אומר שהייתה קריסה של ארבע קבוצות.

טל מופקדי

אז בוא נדבר על זה. באמת ברקע לוועדה אמרו שהיו מחיקות של מיליארדים, ואני ממש רוצה לצטט, חבר הכנסת פריג' אמר "אנחנו רוצים להבטיח שלא יהיו יותר תספורות". חבר הכנסת גואטה אמר "למנוע הישנות של הדבר בעתיד" (הכוונה לתספורות ט.מ.). אז קודם כל אני רוצה להגיד שהבנקים מנהלים את הכספים העצמיים שלהם ולא את כספי הציבור, כמובן דרך שוק ההון – מניות וכו' הכל ברור, זה הדבר הראשון. הדבר השני הוא שאני תמיד אוהב לצטט את המשפט שאומר שהמקום הכי בטוח לספינה זה נמל המבטחים, אבל לא בשביל זה היא קיימת. בכל אשראי מסוכן יהיו שיעור מסוים של כשל. כשמקצים אשראי לחברות והאשראי הזה לא מובטח, תמיד יהיו תספורות ותמיד יהיו כשלים. השאלה היא מה ההיקפים של הכשלים האלה אל מול התשואות? בוא נסתכל על התמונה מלמעלה, אני לא דן בשאלה האם הקצו את האשראי למישהו מסוים זה בסדר או לא, אני מסתכל על העניין בצורה מערכתית. ואם מסתכלים בראייה בינלאומית, ממש בשקף אחד, במספר אחד - שיעור האשראי הפגום בישראל עומד על בערך 1.3%, שאם תסתכלו על החציון בהשוואה למדינות ה-OECD וארה"ב עומד על 3%, יותר מפי שניים. הממוצע על 4.7%, עוד פעם ואני לא מדבר על הקצאה ספציפית לבן אדם ספציפי, כנראה שבהסתכלות המערכתית לא מדובר באסון, לא מדובר בבעיה גדולה.

האם העובדה שחברת ביטוח שילמה לחברה שנשרף לה המחסן מצביעה על כך שחברת הביטוח עשתה טעות? ברור שלא – זה המשמעות של ניהול סיכונים.

אמיר ברנע

סליחה, זה רק עבור המערכת הבנקאית מה שאתה אומר.

טל מופקדי

אני מדבר רק על המערכת הבנקאית, תכף נדבר גם על המוסדיים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

איתן כבל

תזכור את הגודל של המדינה, את הכמות.

טל מופקדי

אני ישבתי פה מהצד ושמעתי שיש בעיה חמורה שצריך לטפל בה, ואני מנסה להבין מה הבעיה. אז לגבי הכשלים ולגבי ההפסדים, אנחנו מבינים שעוד פעם בראיה המערכתית, זה לא נורא כל כך. בוא נדבר על זה שאולי יש עיוותים בהקצאת האשראי, אז מנסים להסתכל על שיעור ההפסדים או שיעור ההפרשות לאשראי הגדול בהשוואה לאשראי הפרטי, בעיתונות מדברים רבות על כך שאת האשראי של האדם הפרטי דאגו לגבות באגרסיביות לעומת אשראי של לווה גדול, אז בוא נסתכל על הנתונים.

משה ברקת

אבל מה שאתה אומר אפילו הפיקוח על הבנקים לא אומר.

טל מופקדי

חשוב לומר אני מציג את דעתי האישית ולא את דעתו של אף אחד אחר חוץ מאשר דעתי האישית. קודם כל צריך לומר שהעלויות באשראי לפרטיים הן גבוהות, יש עלויות סינוף ויש עלויות גבייה נורא גבוהות וכן הלאה. השאלה הנכונה היא לא "האם הריבית שנגבתה מהלקוחות הפרטיים גבוהה יותר מזו שנגבתה מהלוויים הגדולים?", אלא "מהיא הריבית ביחס לרווח?". וגם פה הנתונים מצביעים על כך שהרווח, באופן מאוד עקבי לאורך זמן ובאופן מאוד ברור, הוא חיובי. זאת אומרת מערכת הבנקאות מרוויחה בעסקים הגדולים ולמעשה מפסידה בעסקים הקטנים – בדיוק הפוך מהטענה בציבור. אני שם את ההסתייגות ששלומי דיבר עליה – שיש פה גם שאלות של הקצאה חשבונאית והפרשות, אבל עוד פעם אנחנו מסתכלים על זה באמת ברמה המערכתית. לסיכום אני רוצה לומר שהבעיה שהוצגה היא כנראה לא חמורה כמו שהיא הייתה במקור, לפחות איך שאני רואה אותה. לגבי השאלה של המוסדיים מול הבנקים - אין ספק שיש הבדלי רגולציה, אני לא ראיתי אגב מחקר מסודר שבאמת מעיד על ארביטראז' רגולטורי, אבל כנראה שיש ארביטראז' רגולטורי. רק דבר אחד שאני חושב שצריך להוסיף לדיון הזה זה לדון בשאלה של היעדים, או פונקציית המטרה של המוסדיים אל מול פונקציית המטרה של הבנקים. נאמר בצדק רב גם על ידי איתן וגם על ידי משה שיכול להיות שתיאבון הסיכון, בשפה הכלכלית שלי, ודרך הפעולה שבה פועלים המוסדיים שונה מדרך הפעולה של הבנקים, גם ברמת הביטחונות.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

משה ברקת

אתה אומר דברים שהם לא בקונטקסט הנכון, זה לא קשור לתיאבון לסיכון. זה קשור לזה שפה זה נייר ערך, פה זה השקעה ופה זה אשראי שניתן בין שני צדדים, זה עולמות אחרים לגמרי ולא קשור לתיאבון לסיכון בכלל.

טל מופקדי

בסוף השאלה היא האם היו עיוותים בהקצאת האשראי במשק או לא, זאת השאלה. הרי למה אני נורא דואג מהמוסדיים אל מול הבנקים?

משה ברקת

מי שאומר שלא קרה שום דבר במערכת הבנקאית כאילו לא חי פה בשנים האחרונות.

טל מופקדי

אני לא אמרתי שלא קרה שום דבר, אבל כן אמרתי שהבעיה שהוצגה לא כל כך "בעייתית", בטח לא מהסיבות שהגדירו אותה.

אמיר ברנע

מה שהוא מתכוון להגיד בתיאבון לסיכון – גוף שנדחה על ידי הבנקים כי הוא לא עומד בסטנדרטים של מתן אשראי יכול לקבל את האשראי מגוף מוסדי.

טל מופקדי

וזה לא בהכרח עיוות של אשראי.

אמיר ברנע

זה מה שאמרת.

משה ברקת

העובדות שאמרת הן נכונות, שסך הכל הפסדי האשראי לא הביאו לקריסה של המערכת הפיננסית.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

טל מופקדי

לא אבל הם היו גם נמוכים, בוא נשים את זה על השולחן, נמוכים משמעותית.

רועי שלם

הבנקים הרוויחו יותר במגזר הזה, אני מקריא את הנתונים

אמיר ברנע

תראה יכול להיות שההפסדים מהסיפור של המס באמריקה יותר גדולים מכל הפסדי האשראי ללווים גדולים אז מה נקים ועדת חקירה?

טל מופקדי

אני לא טוען שאין מה לשפר.

אמיר ברנע

ציין איתן שהיו פגמים בעבודה של הפיקוח מול המערכת הבנקאית שאפשרו את התוצאה הזאת, כמו שהיו פגמים בעבודה של הפיקוח גם בנושא האמריקאי. איפה היה הפיקוח כל השנים. וגם הדלת המסתובבת אצלו.

איתן כבל

אני גם קיבלתי את המכתב, ואני לא מסכים. זה שבן אדם פתאום נזכר, הוא יכול היה להגיד את הכל אז.

טל מופקדי

רק לגבי הפיקוח אז בעצם אמרנו עכשיו, בוא נקים גוף או צוות שיפקח על הפיקוח ואז הוא יהיה גוף פיקוח חדש שאחר כך נדון בשאלה האם הוא מבצע את תפקידו ונפקח גם עליו וכן הלאה.

איתן כבל

רק להגיד מילה, לא לחינם לא נכנסנו לשאלות, זה נשמע יפה, כולם מבסוטים גם לקבל בונוס על העבודה של הבנקים. למרות שכולם שאלו למה אתם לא מתעסקים עם הבנקים? למה אתם לא

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

מתעסקים עם הלווים? לא, העניין היה בראש ובראשונה להתעסק תהליכית, לא להתעסק עכשיו אם הוא בדיוק מה קרה שם. תהליכית יש פגמים שחייבים לתקן אותם. אז אם בעיניך המיליארדים האלה שנמחקו זה קצף על פני המים, אולי היה אפשר לשכלל את העניין הזה והזה, לא היה נמחק, היה אפשר לייצר שהלקוח היה מרוויח – אולי, אני לא יודע, גם אתה לא.

אמיר ברנע

אני ביקשתי מיוסי בנקל שהיה מקורב לוועדה והופיע בפניה, איך אתה ראתה את עבודת הוועדה מהזווית שלך כאשר אתה מכיר את הלווים באופן פרטני?

יוסי בנקל

קודם כל צריך להבין את המגבלות שבהן אני פועל. רוב הדברים שאני עוסק בהם, פרט לאלה שבורחים לעיתונות שזה בערך 2%, תלויים ועומדים בבית המשפט ואני לא יכול להתייחס אליהם, כי צריך לאפשר לבית המשפט את פעולתו ואת החלטותיו, זה אחד. שתיים, יהיה חוסר הגינות מסוים אם אכנס לפרטים כי במרכאות כפולות, או לא במרכאות כפולות - הצד השני לא פה, אין לי שום זכות לתקוף או לומר דברים על מי שאינו יכול להתגונן ולהגיב. אז במגבלות האלה צריך להבין את הדברים שאני אומר, אני חושב שזה מינימום של הגינות בסיסית. אני אומר עוד משהו אחד אולי קצת אישי – לאורך הקריירה שלי התחלתי כמתמחה כשהוקמה ועדת בייסקי, המשרד שבו עבדתי התחיל בעיסוק בנק ישראל ואז הגיעו למסקנה שיש ניגוד עניינים ואז הוא הפך לייצג רק את הנגיד, שאף אחד כבר לא זוכר איך קראו לו, כשגליה מאור הייתה המפקחת על הבנקים. כן מדובר במשה מנדלבאום. המשכתי בזה שכעו"ד הייתי בצוות שייצג את עו"ד שמואל ברזל, בנק צפון אמריקה למי שזוכר והמשכתי בתור עו"ד קצת יותר ותיק וטיפלתי וייצגתי את מנכ"ל הבנק למסחר. עכשיו אני עסוק בענייני פישמן.

היתרון במקצוע שלי זה שהם בוחרים אותי. כשמסתכלים על הדברים, בכוונה סיפרתי את זה, לא כדי לספר על עצמי, אלא כדי לומר שכשמסתכלים קצת בפרספקטיבה יותר רחבה על הדברים, אז הדברים נראים קצת אחרת וקצת שונה. אני הגעתי לוועדה לדיון ראשון, ואני זוכר שקיימנו איזשהו דיון עם הצוות שלי האם אני בכלל הולך לוועדה. האם אני בכלל פונה לבית משפט, אני OFFICER OF THE COURT. צריך להבין, בית המשפט מינה אותי. האם אני הולך? אני צריך אישור מבית משפט לכל דבר שאני עושה אגב. הדיון היה קצר כי אני אמרתי – חברים סליחה, יש פירמידות, נורמות במדינת ישראל ובראשה הריבון, זה העם, והעם מיוצג על ידי הכנסת. כשהכנסת קוראת לי אין מצב כזה שאני

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

לא הולך לכנסת, לא יכול להיות מצב שהכנסת קוראת לי ואני לא מתייצב בפניה. אותו דבר בהמשך הדרך, כל בקשה שהוועדה ביקשה אנחנו שיתפנו איתה פעולה בלי, סליחה עם כל הכבוד, בלי שום התייחסות ערכית. לא משום שחשבתי שהם עושים טוב או שהם עושים רע, אני חושב שזו הייתה חובתי האזרחית במקום שהם ביקשו, עד רמה שאנשים לא יודעים אבל איתן יודע, אחד היועצים החשובים של הוועדה, פרופסור בלס הועסק על ידי בענייני פישמן וכמעט כמו בצבא ביקשו שאני אשחרר אותו לטובת הוועדה ושחררתי אותו לטובת הוועדה. עכשיו זה ברמה הזאת.

אני לא מתיימר ואין גם זמן ואני לא הייתי חלק מהפעילות, אני לא יודע להתייחס ולא הייתי רוצה גם להתייחס לרמה של ההמלצות, בעיקר לא ברמה המוסדית. אני כן רוצה לומר שני דברים. אחד, אני רוצה לספר סיפור קצר - כשהתחלתי את הפעילות והבנתי מה זה אומר האירוע של קריסת פישמן. פישמן זו אחת הקבוצות הגדולות ביותר במשק הישראלי, זה לא בא לידי ביטוי ב-4 מיליארד שקל, שתמיד מדביקים לקריסה. אנחנו מדברים על קבוצה שכמעט לא היה תחום במשק הישראלי שהיא לא נגעה בו. אנשים לא ערים לכל מיני דברים. אפילו הם לא היו בבנקאות אבל הם החזיקו בחלקים מכאל - כרטיסי אשראי לישראל, שותפים של בנק דיסקונט וכאל, תקשורת, דלק, מקרקעין, אין כמעט תחום שהם לא נגעו בו - הם דיווחו על 125 חברות, אנחנו כבר מזמן גילינו הרבה יותר גם בארץ וגם בחו"ל. יושב פה ד"ר טל מופקדי שעשה עבודה עבור אחת החברות שעדיין חיה וקיימת והיא במצב לא רע שנקראת "פישמן רשתות", מאוד פעילה בתחום הקמעונאי ובהרבה תחומים כולל תרופות, דברים שאף אחד לא מעלה על דעתו. תקשורת - גלובס, החזקה בחברות הכבלים. אז צריך להבין את האירוע כי האירוע הזה בעצם עסק בגדול בכל המשק הישראלי. כשהגענו לעניין, הבנו שאין לנו שום סיכוי להבין אותו ולתפוס אותו בתוך זמן סביר. אחד הדברים שעשינו זה פנינו לבנק ישראל מכיוון שמיד היה מאוד ברור - אחד הדברים הנוחים בעניין של פישמן זה שכל הנושים, 100% מהנושים, הם נושים שאנחנו קוראים להם מוסדיים, אבל הם בעצם 90 ומשהו אחוז הם בנקים ואולי יש נושה מוסדי אחד בהגדרה של שוק ההון. אז מאוד מצומצם, מאוד מוגבל. ברור שההשפעה העקיפה היא על כל משק הבית. פנינו לפיקוח על הבנקים וביקשנו מהם להסתייע בהם, אפשר לספר את זה ארוך, אפשר לספר את זה קצר. התשובה שלהם הייתה בשתי אותיות, לא. הסכמנו לקחת על עצמנו כל מגבלה, כי רצינו לבדוק אם אפשר לקצר לנו הרבה מאוד דברים, נענינו בשלילה. לא יודע אם זה נכון או לא נכון, אבל זאת עובדה. נקודה אחרונה שאני רוצה להתייחס אליה היא הנקודה שאנחנו זיהינו אותה, עוד פעם מנקודת המבט שלנו שהיא מאוד, למרות האירוע הגדול, היא מאוד מצומצמת בכל הכבוד. כי צריך לתפוס את התפקיד, התפקיד גם מוגדר בחוק וגם מונחה על ידי בית המשפט, גם מפקח על ידי כונס הנכסים הרשמי. אנחנו לא עושים כל דבר שאיתן דיבר איתי פעם ראשונה ואחרי זה אנשים שלו ואחרי זה הצוות שהוא מינה. ניסיתי להסביר שאנחנו עם כל הכבוד, קצת קשה להבין את זה, אנחנו לא

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שופטים של הבנקים או של נותני האשראי. אני מבחינתי, כשאני בתפקיד בהליכי חדלות פירעון, לא משנה אם נאמן או מפרק, תפקידי לדאוג לנושים, מולי מופיע הנושה. אני לא בודק האם הבנק, כשהוא נתן לו אשראי, פעל נכון או פעל לא נכון. אם הבנק מוכיח לי שהוא נתן אשראי אז הוא נתן אשראי, ואז צריך לעשות את הסדר של הנושים ולהחזיר לו את הכסף. מבחינתי, עשיתי את האנלוגיה ואיתן כבר שמע אותה - כמו אצל מוסכניק, אני לא שואל את המוסכניק למה טיפלת לו ברכב, אם טיפלת לו ברכב ולא רימית בחשבון והוא לא שילם לך אז אתה נושה והבנק נושה. אני לא נכנס עכשיו לסדרי הקדימויות, נושה מובטח ונושה לא מובטח, את זה החוק מסדיר ואם אני טועה בפירוש החוק בית המשפט יתקן אותי, אני פחות מוטריד. אבל יש נקודה אחת ממש לגוף הדיון שאנחנו זיהינו, והתחושה היא שמתעלמים ממנה לחלוטין גם הבנקים וגם שלטונות הפיקוח, וזה בהגדרות של שוק ההון אולי העניין של ייעוד התמורה. כשבנק נותן אשראי מנקודת המבט שלנו, כמו שהסברתי קודם קצת יותר רחבה, שנעה מהתקופה שהכרתי את דליה כעוזרת של גליה בוועדת בייסקי - כשבנק נותן אשראי הוא באמת, בדרך כלל, באמת זו מילה קשה, אבל עושה הרבה מאוד בחינות ובדיקות וקובע מה שנקרא קובוננטים והוא בודק אותם בהתקיימות. אחד הדברים שאנחנו זיהינו שלא נבדקים לחלוטין זה מה עושים עם האשראי. כי בדרך כלל, במקרים שבהם בנק לא נותן אשראי כללי, הוא נותן אשראי למטרה מסוימת, ניקח את זה למשק בית - הוא נותן לך משכנתא כדי שתקנה את הדירה הבאה, מה קורה כשאתה משתמש בזה לבר מצווה של הילד או לחתונה של הבן או הבת. בעסקים זה הרבה יותר מורכב. אנחנו זיהינו בקבוצת פישמן, הואיל וזה כבר דווח לבית המשפט וזה יצא החוצה, ובלי שיפוט ערכי. אני אצטט את אליעזר פישמן אז זה יהיה קל ואני לא אפגע בו, פישמן אמר - "אני ניהלתי את הקבוצה שלי כמסלקה, היו כמה חברות שהיו מסלקה, אני קיבלתי כסף, לקחתי אשראי וחילקתי אותו לפי הבנתי". עכשיו המשמעות היא שבנק נותן אשראי ומציגים לו משהו והוא בודק, אני לא נכנס לביטחונות, אני שם רגע את הביטחונות בצד כי בטחונות כמו שאנחנו יודעים לא תמיד עוזרים ביום פקודה. אני לא מדבר על זה שהוא לא עמד בקובוננטים, הבנקים נתקלים בזה כשלא מחזירים בזמן או מתחילים לפגור ולא משלמים את הריבית בהתחלה כי הקרן תמיד מופיעה בסוף. מה קורה כשמישהו, מבחינתי אדם או חברה, לוקח אשראי למטרה מסוימת, מי מפקח ומוודא בזמן אמת ולא בדיעבד, לא באים חכמים כמונו, אנחנו הכי חכמים בעולם כי אנחנו יודעים לספר את הכל בדיעבד, אנחנו יודעים לספר בדיעבד מה היה צריך לעשות, זה הכי קל בעולם.

אמיר ברנע

יש כאן בעיה הרי הכסף אינו צבוע. הרי לא ניתן לשאול לווה מה עשית עם הכסף הספציפי הזה. אתה מסתכל על הלקוח - על יכולת החזר הגלובלית שלו, לאו דווקא פרטנית.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

יוסי בנקל

אז אני חולק עליך. התווכחנו על זה כבר קודם, אז אני אתן דוגמא - בייחוד בריכוזיות, בלי לתת ציון ערכי אם ריכוזיות זה טוב או ריכוזיות זה רע. בריכוזיות, אם אתה מסתכל על קבוצת פישמן, ואולי נתרחק, אם היית מסתכל על קבוצת אי.די.בי בזמנו - האם יעלה על הדעת לתת אשראי לסלקום ויתברר שסלקום העבירה את זה לשופרסל? עכשיו כשהבנק קיבל הצעה לממן את פריסת הדור השלישי, הרביעי, החמישי, והוא היה מוכן לממן אותה במודל העסקי של סלקום, ובחר כך כי זו קבוצה.

איתן כבל

כאן זה ברור, עבדו בצורה הזו במידה רבה.

אמיר ברנע

רגע שנייה, סלקום קיבלה הלוואה והעבירה אותה לשופרסל, את הכסף הזה פיזית? הוא צבוע, אז היא נתנה ממקור אחר ואת זה היא לקחה למקום אחר. האם מוסד מנהל את הכספים על בסיס מגירות-מגירות?

יוסי בנקל

אני חולק עליך אמיר ואני אסביר למה. כשאתה מדבר עם בנק או כל מוסד פיננסי אחר האם מוכן לממן הון חוזר או כל הגדרה אחרת, כסף שאינו צבוע, אז זה בסדר גמור. הבנק בדק, או כל מוסד וגוף שמעמיד אשראי בדק והיה מוכן לממן מימון כללי.

אמיר ברנע

אמרו לבנק השקעה ספציפית, בנק נתן את הכסף וממקורות החברה הוא נתן הלוואה לשופרסל, אז מה ההבדל ברמה הגלובלית של סלקום.

יוסי בנקל

אני אומר לך, כשאתה מציג את העסק שלך, אני בכלל לא בורח לסלקום כי זה לא נוח לי, אני לא רוצה להתייחס לעובדות שאני מכיר במקומות אחרים שחברות, ואני לא אגיד איפה, שכל אחד ידמיין, שחברות עשו רק דבר אחד – חברה אחת לקחה כסף מהבנק ופיזרה את זה לשאר החברות בקבוצה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עכשיו השאלה היא פשוטה, אמיר יש לי דעה, יכול להיות שהיא נכונה או שהיא לא נכונה, אבל צריך לשים אותה על השולחן, ואנחנו מדברים בהיקפים עצומים של מיליארדים - האם הבנק ובעקבותיו הפיקוח על הבנקים, או לא חשוב חברת הביטוח שתעמיד אשראי, או גוף מוסדי אחר, האם ברגע שהיא עשתה את הבחינות ביום מתן האשראי, הפעם הבאה שהיא מבינה שיש בעיה זה בפיגור הראשון בריבית או במקום אחר? האם היא לא צריכה לעקוב?

טל מופקדי

בשביל זה יש את אמות המידה.

דליה טל

סליחה, אתה לא שם את הנקודה במקום שהיא נמצאת, יש לך נקודה אבל היא לא במטרת האשראי. הנקודה היא מעבר הכסף מחברה לחברה בתוך קונצרן, זאת הנקודה ובה צריך לטפל, אבל זה לא שייך למקור האשראי. אני יכולה לתת לחברה אשראי והיא תעשה בזה כל שימוש, או שהיא תקנה נכס, אני לא מדברת על משכנתאות כי זה סיפור לגמרי שונה, אנחנו מדברים עכשיו על אשראי. אתה נותן לגוף אחד אשראי, אתה רואה את יכולת החזר של הגוף הזה. אם הגוף הזה הולך ולוקח את האשראי ונותן לחברת בת שלו, בלי בטחונות ובלי שום דבר זה סיפור אחר, זו עסקה בין אנשים קשורים, זה משהו אחר.

איתן כבל

ולמה, כשאנחנו בוועדה עסקנו, אחת הנקודות שזיהינו תהליכית, לא עכשיו כמו שאת אומרת, בדיוק כשאני גם מנסה להגיד את זה לכם, זאת לא השאלה אם עשית לו תספורת כזו או תספורת אחרת, אלא הייתה שיטה.

דליה טל

הבעיה, אני לא מזלזלת, שמת את היד על נקודה ויש בעיה. הבעיה היא ההתחשבות בין החברות בתוך הקבוצה כאשר לכל חברה יש בעלים אחרים, יש ציבור אחר. פה יש ציבור א', פה יש ציבור ב' ופה יש ציבור ג'. מערכת הקשרים הזו בתוך הקונצרן, אני לא אומרת, היא טעונה טיפול, היא גם לא מטופלת כיום בחוק, אין לנו בחוק. היו לנו המון דיונים עם משרד המשפטים על הנושא הזה של יחסים בין אשכול חברות, זה שייך גם למינוי דירקטורים וכל הדברים האלה. הנושא הזה לא טופל ויצא מהחוק.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

איתן כבל

וכאן היה אינטרס דרך אגב, כאן זה בדיוק העניין הזה של קשר הקריצה שהתקיים בין העולם הבנקאי לבין החברות, שלא בדיוק כל אחד ידע איפה הוא מרוויח.

אמיר ברנע

זלמן נתת אשראי כל החיים שלך, אתה נתת אשראי בנקאי, נכון? היית בבנק לאומי. זלמן סגל ניהל את בנק לאומי ניו יורק וגם היה בבנק לאומי בארץ, אתה קרצת? הייתה קריצה, אני שואל אותך, אומרים לך פה שהיה קשר של קריצה, זאת אומרת הוא מחברנו עזוב, מה אתה בודק אותו, תן לו, מה זה קריצה?

איתן כבל

אני ואשתי ישבנו על 70,000 ש"ח שעתיים בבנק. אמרתי לאשתי חבל שלא ביקשנו מיליארד.

אמיר ברנע

איתן אומר שמיליארד זה קריצה, ל-70,000 ש"ח אתה צריך להביא ביטחונות, האם קרצת ?

זלמן סגל

אתה צודק, לא קרצתי.

איתן כבל

יש מי שיאמר שזה ברור מאליו, לא צריך לקרוץ. אני אומר את זה חס וחלילה לא ברמה האישית. השאלה שלך לא הוגנת כלפיו. צריך לדבר על, יש מה שנקרא - אני חושב שאת יותר מכל שמת את הנקודה, זה לא מעניין שעכשו מישוהו בא לסניף ואומר לו "אהלן אח שלי, איך היה בקוקטייל אתמול, נהניתם?", והוא עונה לו "כן, מה אתה צריך?" וממשיכים הלאה, למרות שגם דברים כאלה, איך אומרים, בתהליך הזה מתקיימים. הדברים שאת דליה שמת אותם, יש מערכות יחסים שהבנק יודע איפה כדאי לו בלי שהוא צריך לעשות לו עכשו חקירת שתי וערב כדי להבין לאן הכסף הולך. הוא יודע בפירמידת אם הוא הולך לקחת את הכסף אמנם לפה והוא יביא לו ממקום אחר, כי פה הוא מרוויח יותר. בסלקום בשלב מסוים הייתה אחלה הכנסה. אנחנו מבינים בדיוק את העניין, זאת הכוונה. זאת לא הקריצה חס וחלילה שיש בה אלמנטים שעלול להשתמע שיש בהם אלמנטים פליליים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

ברק גונן

קודם כל, אני חושב שהדיון הזה הוא סופר חשוב ואני שמח שאני כאן כאזרח וכפעילות חברתית. הדבר הראשון שאני רוצה לשים על השולחן זה שלפי דעתי מי בא להגיד שלא היה צורך בוועדה, שהיא הוקמה משיקולים לא רלוונטיים או שהמסקנות שלה הן שגויות, באופן מסוים הוא אומר שהוא בעד שימור המצב הקיים. שימור המצב הקיים, אני חושב שהובהר פה בצורה שהיא מעל כל ספק, הוא מאוד בעייתי. לגבי הכשלים הסיסטמיים שהוזכרו כאן, נכון יש כשל סיסטמי של סיכון של קריסה של בנק, אבל זה רק אחד הדברים. העובדה שהבנקים נותנים אשראי באופן שהוא לא לפי שיקולים עסקיים, אלא הוא יכול להיות משיקולים מוטים, זה גם כן כשל סיסטמי, זה כשל שמשפיע על כל אחד מאזרחי המדינה. העובדה ברשות ההון, כפי שנמצא, לא היה את המשאבים לבדוק האם ההשקעות הפנסיוניות שלנו באמת מתבצעות לפי קריטריונים כלכליים או לא, פשוט הדברים האלה לא נבדקו. והיום יש הבנה שהדברים האלה אכן צריכים לקרות. ואכן יושב כאן הממונה על ההון ואומר - אני צריך את המשאבים בשביל באמת לוודא שהכסף של הציבור מנוהל כראוי.

אמיר ברנע

מה הטענה שלך, אני לא הבנתי. האם אתה טוען שהבנקים נותנים אשראי לא משיקולים עסקיים?

ברק גונן

הטענה שלי היא קודם כל שהוועדה לא הייתה מסוגלת לרדת לשורש העניין ולשאול האם הבנקים נתנו או לא נתנו את האשראי לפי שיקולים עסקיים מכיוון שלא שיתפו אתה פעולה. לכן, מה הוועדה עשתה? היא עשתה "שיפט", כמה פעמים נופלת על זה. בשלב מסוים היא הבינה שאת התשובות על השאלות האלה, האם האשראי ניתן בשיקולים עסקיים או לא, היא לא תקבל. ולכן קודם כל היא נתנה איזושהי תזה, שלפי דעתה האשראי לא ניתן משיקולים עסקיים, הוא ניתן משתי סיבות. ראשית, העובדה שאתה מממן למישהו בראש הפירמידה מאפשר לך אחר כך לתת גישה למי שנמצא בתחתית הפירמידה.

אמיר ברנע

אבל זה גם כן שיקול עסקי, הבנק מרוויח.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

ברק גונן

רגע זה מעניין, הבנקים אמרו בוועדה שאילו הייתה להם את הבחירה הם היו חוזרים ונותנים את האשראי. אז בוא נבין מה קורה כאן. יש כאן תהליך שבו הבנקים משמנים בהלוואות שברור להם שהן לא יוחזרו, מי משלם את המחיר של זה? האם מבחינתם זה תהליך כלכלי לתת כסף למישהו שאין סיכוי שהוא יחזיר.

אבי לוי

נו באמת, בוא נקים עשרים ועדות וניתן לרשות שוק ההון תקציב כדי שיפקחו על כולם.

ברק גונן

רגע, אני עונה פה על השאלה שניתנה. יש פה מודל כלכלי של הבנק שאומר – אני נותן עכשיו כסף למי שנמצא בראש הפירמידה וזה משתלם לי למרות שאני יודע שהוא לא יחזיר את זה. מי משלם את המחיר. הדבר השני שהוועדה עשתה, וזה לפי דעתי ה"שיפט" הכי חשוב, הוא להגיד – אוקי, אני לא הולכת לבדוק, אני לא יכולה לבדוק מה היו השיקולים למתן האשראי ולכן מה שאני אבדוק זה את ההתנהלות הרגולטורית. בהיבטים האלה הוועדה מצאה אוסף של דברים שהם מאוד מדאיגים מבחינה ציבורית. הוועדה מצאה שהפיקוח על הבנקים לא משתמש בהרבה מאוד מכלי האכיפה שאפילו מוקנים לו בחופש, איפה נציג הפיקוח, איפה הנציג של בנק ישראל. העובדה שהפיקוח על הבנקים בוחר להשתמש אך ורק בכלי אחד ולא משתמש בכלים אחרים היא בעיה מדאיגה. העובדה שהמפקחת על הבנקים יושבת ואומרים לה - האם את היית רוצה שאנחנו נחזק את הסמכויות שלך, שתקבלי עוד כלים ועוד משאבים כדי לבצע את העבודה שלך? והמפקחת על הבנקים אומרת "אני לא מעוניינת בכך", זה מה שגרם לפי דעתי לוועדה לחשוב שהמפקחת פה איננה מעוניינת להתעמת עם הגופים שתחת פיקוחה, יש כאן בעיות.

אמיר ברנע

איזה סדר לוגי בעייתי.

ברק גונן

אני אסכם ואגיד שמי שיוצא נגד הוועדה אומר, אין פה שום בעיה, אני לא רוצה לתקן, אני רוצה לשמר את המצב הקיים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

יורם עדן

אני רוצה להתייחס לשני דברים. אחד, צריך להבין שהמשבר הזה של קריסת ארבע קבוצות גדולות במשך זה דבר שהתפתח לאורך שנים. למעשה אם נבחן את המקרה של אילעזר פישמן, נמצא כי הקשיים בקבוצת פישמן התחילו ממשבר הלירה הטורקית ונגרר על פני הרבה שנים. הרבה פעמים אנשים שהיום במערכת הם לא האנשים שקיבלו את ההחלטות הלא נכונות בעבר. אבל יש לי תחושה שאנחנו הבנו כבר שהפירמידות והריכוזיות היו רעה חולה. ואנחנו עכשיו רואים עוד היבט אחד של הרעה החולה הזו, טיפלו בזה כבר בחוק הריכוזיות, וטיפלו בזה גם בהמלצות וועדת חודק. השאלה היא האם אנו לא ממחזרים פה, סיפור ישן. כולם אומרים - כבר טיפלנו מה אתם רוצים.

דבר שני שרציתי להתייחס אליו זה דווקא מה שמר כבל אמר שהוא בא ממערכת הביטחון. במערכת הביטחון תמיד היה כלל שאחריות לא ניתנת לחלוקה. יש כמה רגולטורים, שכל אחד בצדק אומר אני אחראי. כך למשל הממונה על השוק ההון שהוא אחראי על יציבות חברות הביטוח קובע שלשיטתו אין שוק עמוק בארץ, בניגוד לעמדת הרשות לניירות ערך.

אמיר ברנע

יורם אתה קראת את הניסיון של מדינות שריכזו את עבודת הפיקוח לפורום אחד, באנגליה, גוף מפקח אחד, זה טוב או לא טוב?

יורם עדן

אני לא חושב שזה טוב.

דליה טל

זה נכשל באנגליה, זה התפרק עכשיו.

איתן כבל

זה כמו שיטת בחירות אם יורשה לי להתערב. היה גם דיון אצלנו בעניין הזה, יש כאן שאלה - האם הגורם שאמור לשמור על יציבות, שזה בנק ישראל, ומצד שני יש גורם שצריך לייצר את התחרות. אמרנו מתקיים מתח תמידי, דרך אגב היה שלב שכמעט זה התבצע פה בישראל בהקמת הממשלה הקודמת, לא נרחיב בעניין הזה. רק אומר לך שאין כאן תשובה, אני יודע. גם ניסינו להתייחס לעניין הזה, כמו שאמרתי זה כמו שיטת בחירות.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

נטלי ג'ייקובס

אני רוצה להציג לרגע את הזווית המשפטית בתור מי שעבדה בארה"ב לפני המשבר לתוך המשבר וראתה את מה שקורה כאן מ-2005 ואילך. כמה דברים - קודם כל, מבורך מאוד שיש ועדה שיושבת ולומדת את נושא מתן האשראי על פני זמן בגופים שונים. זה נושא מורכב ומקצועי ואני מבינה לגמרי למה לנציגי ציבור ששומעים את הדברים האלה נפתחות העיניים, יש דברים שמאוד מרתיעים ומאוד מלחיצים. יחד עם זאת, בתור מי שמלווה גם בנקים וגם גופים מוסדיים, גם מלווה אותם כשיש עליהם פיקוח, אם זה הפיקוח על הבנקים ואם זה רשות שוק ההון, מדובר בגופים שעובדים ומנסים לעבוד, בצורה הכי מקצועית ומשקיעים בזה תשומות אדירות, אגב גם בצד של הרגולטורים. יש לנו פה רגולטור שקיבל עולם חדש של פיקוח על מתן אשראי חוץ בנקאי בישראל, זה עולם מטורף מבחינת התשומות שרשות שוק ההון צריכה להשקיע. אנחנו רואים את זה בעבודה השוטפת איתם. יש לנו פה שני רגולטורים שמחליטים ומפעילים שיקול דעת מקצועי מתי לחפור, מתי לחקור ומתי לתת לגופים להתנהל. עכשיו, כשגוף שנותן אשראי בא ושוקל מתן אשראי ומכניס קובננטים משפטיים ומיישם כלים פיקוחיים על הלקוחות שלו – הוא עושה זאת מתוך היכרות עם הלקוח והפעלת שיקול דעת מקצועי, למשל על ידי האיש המקצועי שמלווה את החברה שלקחה את האשראי. יש בגופים שמעמידים את האשראי מערכת שלמה ומורכבת. נכון, יכולים להיות מעברים של כסף בתוך הקבוצה, יש הסדרים של CASH POOLING, כשגוף מסוים תומך בגוף השני בתוך הקבוצה. היו לנו פה פירמידות, הפירמידות האלה טופלו, יש לנו חוק. החוק גרם לעזוועים מאוד קשים.

שלומי שוב

אגב יש משהו חיובי בזה שאנחנו פה באיזושהי הכרה שהפירמידות היו משהו לא טוב. לפני כמה שנים לא היינו במצב הזה.

איתן כבל

סליחה, רק לומר לך אפרופו בדיוק מהמקום הזה, אני חייב. כי כשהתקיימו הדיונים על הפירמידות, אני לא אזכיר לך איזה פירמידות הוקמו כדי לזרוק את כולם, כמה הם טיפשים ולא מבינים ו"נתנו לנו, אנחנו כבר עברנו את זה ועברנו את זה".

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

נטלי ג'ייקובס

אני הייתי בשיחות ועידה עם בנקים זרים שעמדו לתת מימון לפירמידות האלה. בשיחות הועידה, אני זוכרת את השיחה הזו, אמרו לראש הפירמידה - חבר יקר אתה דה פקטור חדל פירעון כבר היום, אז איך אנחנו ניתן לך כסף. כאנשי מקצוע משפטיים אנחנו שומעים את הדיונים האלה. אנחנו מנהלים את המשאים ומתנים האלה של איך בנק, או גוף מוסדי לצורך העניין הולך לפקח על מי שלקח את הכסף. המשא ומתן בתנאי האשראי קשה ומפורט, ואנחנו יושבים ונלחמים על הסעיפים האלה. אנחנו יודעים יפה מאוד שהכסף שהולך להלוואות האלה זה הפנסיה שלנו, זה הביטוח שלנו. על פני הרבה סייקלים שראיתי בארץ ובחול, אני אביא פה בשורה שכולם מכירים והיא שחוקה והיא מציאות - סיכונים מתממשים. אם סיכון מגיע לסיכון סיסטמי או לא, בשביל זה יש לנו פה מפקחים, עד אז, הגופים מעמידי האשראי קודם כל שומרים על עצמם ואחר כך שומרים על הסיסטם המקצועי.

דליה טל

זה משהו מאוד מכובד, סיכונים מתממשים כאשר אתה הולך לאיזושהי עסקה שיש לה סיכון וסיכון. כשאתה עומד וקופץ מגובה של 4 קילומטר בצניחה חופשית, ברור שהסיכון יתממש.

נטלי ג'ייקובס

אני לא אומרת שלא. אני רק אשלים, אני לא אומרת שאין כשלים ואין אשראי שאסור היה שיינתן. יש טעויות ויש עיוותים. יש ניגודי אינטרסים וצריך למנוע אותם, צריך לנסות לעשות הכל. אני רגע רוצה לחזור לעוד דבר אחד. ארביטראז' רגולטורי זאת סיסמא שצריך להיזהר ממנה. צריך בסוף לרדת לפרטים. שתי החיות האלה, של בנקים מול חברות שהן מעמידות אשראי, כשהכספים שהם מנהלים הם לזמן ארוך, כספי פנסיה וביטוח – זה חיות אחרות, הרגולציה חייבת להיות שונה. כמו שאמר משה ברקת – אלה השקעות, אלה צריכים להיות מגני פיקדונות ציבור, שזה הפיקדונות של כולנו. זה חיות אחרות, הרגולציה צריכה להיות שונה ויש שוני רגולטורי. האם השוני הזה יוצר ארביטראז' כשמגיע משהו כמו פישמן לקבל אשראי? על זה צריך לשים דגש ולראות שאין ניגודי אינטרסים, שהאשראי ניתן בצורה מקצועית ויש עקומת למידה לכולם. אני חושבת שהפיקוח השוטף צריך להמשיך לפקח בצורה הדוקה אבל צריך להיעשות על ידי הגוף המקצועי שיושבים בו אנשי מומחיות במתן אשראי ובמספרים. זהו, אני סיימתי.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

איתן כבל

עובדה שאנשים חיים יחד, נפגשים יחד, הם בוועדת הייעוץ, הם יושבים, יש פה שאלות. כולנו מקצועיים, אף אחד לא קם בבוקר ברשותך.

נטלי ג'ייקובס

לא כולם מקצועיים.

איתן כבל

זה כבר פאק נוסף, עזבי הנחת העבודה היא שאנשים מקצועיים, אנחנו נגיד פה שמקבלים אנשים לא מקצועיים? אני מדבר איתך על דבר אחר לגמרי, שבסוף בחיבור הזה של השולחן העגול שיושבים בו אנשים, זה לא שמישהו קם בבוקר ואומר אני היום הולך לעשות מעשה שיש בו... לא!, הקישוריות, החיבור, המפגשים, יש דברים שמייצרים באופן טבעי גם כבני אדם, אנחנו לא מלאכים.

נטלי ג'ייקובס

אבל יש מפקחים, בנק ישראל זימן את דנקנר.

אבי לוי

אנחנו צריכים לשמור על הבנקים, צריכים לשמור על שוק ההון אבל צריך להבין דבר אחד. מול שוק ההון ומול הבנקים עומד כל המשק הישראלי. ככל שנטיל יותר מגבלות על הבנקים, ככל שנטיל יותר מגבלות על שוק ההון, תהיה יותר בעיה של זרימת כספים למשק הישראלי ולכלכלה הישראלית. נכון הוא לשמור על הבנקים, אבל הבנקים בסך הכל הכללי הם עובדים נכון, עובדים בסדר ארבעת הכשלים האלה שקרו אינם מעידים על בעיה ואם אנחנו מדברים על שוק ההון – הוא עובד נהדר, ובמקום להמשיך ולתת להם להתנהל מה שאנחנו עושים זה להקים עוד ועדות - וועדת חודק וועדת אנדרון וועדת כבל, ועכשיו רשות שוק ההון מבקשת עוד תקציב כי הם צריכים לפקח גם כן, אז נקים עוד ועדה כדי להטיל עוד מגבלות. בסופו של דבר הם לא יוכלו לתת אשראי או שייקרו את האשראי. עכשיו בוא ננתח את ארבעת הכשלים שהיו – דנקנר, פישמן, אפריקה, מוטי זיסר.

אמיר ברנע

והיה אלוביץ'.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אבי לוי

ואלוביץ'. נזכור לגבי דנקנר, הראשון לזהות זה היה הפיקוח על הבנקים.

משה ברקת

זו הייתה קבוצה שנפלה אילו לא נפל לה נס משמיים.

אבי לוי

נכון, נזכור שהראשון לזהות בענין אי די בי ודנקנר זה היה הפיקוח על הבנקים שדרש לפטר את דני דנקנר מתפקיד היו"ר והיו שדאגו לכסות עליו, בגלל מערכת יחסים אישית ולא בגלל שיקולים כלכליים. השני היה פישמן שבעניינו הייתה בעיה בגלל שהוא היה בעלים של עיתון ובגלל מערכות יחסים, אפריקה – אין שום בעיה, זה קורה חלק מהנסיכונים, מוטי זיסר – אין בעיה, זה קורה, חלק מהסיכונים, בשביל זה קיים שוק ההון.

משה ברקת

רגע אבי, גם אחרי ועדת חודק זה לא אנליזה של שירות החוב, עם כל הכבוד.

אבי לוי

זו כן אנליזה, הם כן עושים אנליזות, תנו להם לעבוד, הם עובדים בסדר.

משה ברקת

אני בודק את זה, כל ועדת חודק - אין בה אנליזה של שירות החוב, נקודה.

אבי לוי

בסך הכל הכללי תסתכל על תוצאות בשוק ההון. הם נותנים תשואות טובות, ואל לנו לשכוח אם נעשה עוד פיקוח ועוד פיקוח יש כנגד זה משק שצריך לתפקד ולצמוח, המשק צריך את הכסף הזה, הכסף הזה לא יזרום אם נטיל עוד ועוד מגבלות.

משה ברקת

לא יכול להיות ש- 1.7 טריליון יעברו בלי ביקורת ופיקוח.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אבי לוי

יש ויש פיקוח למה צריך את הפיקוח של רשות ההון מעבר לקיים היום ? באלטשולר יש פיקוח ויש ועדות אשראי, בילין לפידות יש פיקוח ויש ועדות אשראי, בפסגות יש פיקוח, למה צריך בנוסף את הפיקוח של רשות שוק ההון מעבר לפיקוח הקיים היום?

משה ברקת

אז בוא נבטל את הפיקוח על הבנקים.

אבי לוי

לא, אבל לא צריך להכביד יותר, לא צריך עוד.

איתן כבל

אבי אתה צודק, זה סתם.

אבי לוי

גם בבנק לאומי יש פיקוח וגם בבנק הפועלים יש פיקוח, יש פיקוח מקומי וישנן ועדות אשראי המתפקדות הם מנהלים עסק, למה אנשי רשות ההון יותר חכמים? למה אנשי שוק ההון יותר חכמים מגליה מאור ורקפת רוסק או מאריק פינטו?

איתן כבל

אבי אם העסק יעבוד, אני אגיד לך מה העניין. אבי יקירי אף אחד לא קם בבוקר כדי למנוע את התהליכים. נכון, אתם עושים הבחנה לא נכונה בין בירוקרטיה לרגולציה שצריך שתתבצע. זה שיש רגולציה, זה שיש בירוקרטיה של פקידות, שלפעמים הוא קם מפהק בבוקר, הוא רב עם אשתו והיא רבה עם בעלה, ולא חשוב מה, סליחה שנייה – זה דיון אחד. יש פה הבחנה, יש כאן נקודות, תבין, אני לא יכול לסמוך עליה. אתה יודע מה עובר אזרח כשהוא צריך לבוא ולמצוא את עצמו במערכת יחסים מול שוק ההון או מול חברות הביטוח? אתה יושב לך שם, אנשים יודעים, כשנחתך מכספי הפנסיות שלנו, כשבבוקר אחד קמתי, כולם חושבים שאני עכשיו יש לי פנסיה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אבי לוי

אבל הכסף הזה העלה את הצמיחה במשק.

איתן כבל

לא אמרתי שלא אבי.

יניב פגוט¹

עצם הדיון של כנסת ישראל בסוגיות הפיקוח על מתן אשראי מבורך. כנסת ישראל צריכה לנהל מעקב עם שיניים אחר המפקחים באופן רציף ולא אחת ל-20 שנה. על כך צריך להוריד את הכובע בפני כבל וחבריו לוועדה.

דוח הוועדה עונה להגדרה "תפסת מרובה לא תפסת". הדוח נודע במגוון נושאים קריטיים בהתנהלות המפקחים והמפוקחים ואולם אינו מעמיק דיו לא ברמת הניתוח של הסיטואציה ולא ברמת הפתרונות.

לא נמצא "האקדח המעשן" המלמד על מתן אשראי ממניעים פסולים לאיילי הון על חשבון מתן אשראי יקר לציבור.

אין דבר כזה טיפול בחוליים שעלו בדוח הוועדה בלי הכבדת הנטל הרגולטורי על המפוקחים. התוצאה צריך להודות תהיה עוד עלויות ותמריץ לבינוניות של גופי ההשקעה ויש להביאה בחשבון בגיבוש הפתרונות.

הדוח מתעלם מזווית הראייה של מנהלי ההשקעות בגופים המוסדיים. חוליה קריטית זו הנושאת בנטל ההשקעות לא היוותה חלק ממערך הייעוץ המקצועי לוועדה ומנהלי ההשקעות שכן הופיעו בפניה היו בפוזיציה של "עדים".

¹ התוסף לאחר הדיון

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

קיימים חוסרים עצומים במערך כוח האדם המקצועי בגופים המוסדיים על מנת לנתח באופן שוטף מגוון נכסים פיננסיים וריאליים. כמה מנהלי השקעות ואנליסטים ישנם פר מיליארד ₪ מנוהל בישראל? הפארדוקס עיבוי מערכי ההשקעה יקטין תחרות ענפית ויביא לעליית דמי ניהול.

הוועדה הייתה צריכה להוביל מהלך של גניזת סולם הדירוג המקומי ומעבר לסולם דירוג גלובלי על מנת לשקף בצורה טובה יותר את סיכון האשראי בתיקים. הזמן הוא נח מתמיד.

אמיר ברנע²

סקרנו בגישה ביקורתית את דו"ח הוועדה שהציג ליקויים בפיקוח ובהקצאת אשראי ע"י הבנקים ללווים גדולים. קריסת 5 קבוצות עסקיות גדולות והפסדים שנגרמו עקב כך למלווים מהווה עדות בדו"ח הוועדה לתעדוף לא נכון של לוויים, יחסי פיקוח – בנק – לקוח לא תקינים שכוללים דלת מסתובבת בין המפקחים והמפוקחים, מתן אשראי "בקרציה" וניצול משקי בית ועסקים קטנים עקב העדר תחרות. כפתרון מוצע בין היתר הקמת גוף פרלמנטרי מפקח הידוק הרגולציה כולל מתן סמכויות חקירה והרחקת בנקאים מועדות שליד בנק ישראל. הביקורת שהועלתה התייחסה ראשית לעצם הצורך בהקמת ועדת החקירה כאשר המערכת הפיננסית הישראלית עברה משברים ללא סיוע, תוקנו גם עקב מעורבות הפיקוח, פגמים שהתגלו במתודולוגיית בחינת אשראי שנחשפו במשבר 2008-9, חוקק חוק הריכוזיות שמגביל יצירת פירמידות ובוצעו צעדי רגולציה להגברת התחרות במגזר משקי הבית. הביקורת התייחסה גם להעדר ביסוס לחלק ממסקנות הוועדה והועלה ספק האם מגמת הוועדה להידוק רגולטורי מול בנקים ומול שוק הון היא רצויה ומה תהיינה ההשלכות על היקף ומחיר האשראי, נטילת סיכונים ועל השוק הריאלי בכללותו. נשמעה גם ביקורת על מסקנות הוועדה להקנות סמכויות חקירה לפקוח על הבנקים ושוק ההון.

² התווסף לאחר הדיון

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

על הפורום:

מטרת "פורום שווי הוגן (FVF) Forum Value Fair, הפועל במסגרת התכנית בחשבונאות של בית ספר אריסון למנהל עסקים במרכז הבינתחומי הרצליה, היא לתרום לאיכות המידע בשוק ההון, ולייצר שיח מקצועי פורה בנושא. הפורום שמקיים מפגש חודשי, משמש קבוצת חשיבה שמייצרת דיוני עומק בסוגיות שנמצאות על סדר היום ומשמש פלטפורמה לשיתוף ידע, זיהוי בעיות, תהליכים ומגמות וכ- Best Practices למדווחים, לרואי החשבון ולמשקיעים. הפורום, בייסודם של פרופ' אמיר ברנע, הדיקן המייסד של בית ספר אריסון למנהל עסקים, ורו"ח שלומי שוב, ראש תכנית חשבונאות וסגן דיקן, בית ספר אריסון למנהל עסקים, כולל מומחים מובילים מהאקדמיה ומהפרקטיקה בתחומי החשבונאות הפיננסית, הכלכלה והמימון וכן משתתפים בו נציגים של מדווחים, אנליסטים וגופי הרגולציה הפיננסית בישראל וחיבור בין תחומי הידע השונים. סיכומי הדיונים שמתפרסמים לציבור הרחב מבוצעים על ידי הצוות המקצועי של הפורום המורכב מבוגרים מצטיינים של התכנית בחשבונאות.

אתר הפורום: www.fvf.org.il